

MÝTY a FAKTY o daňovo-odvodovom zaťažení na slovensku Ján Košč

PRACUJÚCA
CHUĎA

Ján Košč

**Mýty a fakty
o daňovo-odvodovom
zťažení na Slovensku**

Autor: Ján Košč

Recenzenti: Jan Drahokoupil PhD. (starší výskumník ETUI, Brusel)

Vydal: OZ Pracujúca chudoba © 2020

1. vydanie

Jazyková úprava: Martin Lukáč

Grafická úprava: Denisa Kurucová

Návrh obálky: Denisa Kurucová

Tlač: Exprestlac.sk, Bratislava

Náklad: 400 ks

Vydané s finančnou podporou ZO OZ KOVO Teplá Valcovňa U. S. Steel
Za obsah zodpovedá autor publikácie.

ISBN: 978-80-973614-0-2

EAN: 9788097361402

OBSAH

Úvod	6
Daňovo-odvodové zaťaženie práce	8
Mzdové náklady	14
Korporátne dane a daň z dividend	16
Daň zo zisku	16
Daň z dividend	21
Celkové daňovo-odvodové zaťaženie	24
Spravodlivá rovná daň, alebo spravodlivé progresívne zdanenie	28
Daň z pridanej hodnoty	30
Daňové medzery	31
Sociálny štát	34
Efektivita verejných financií	37
Karanténa, Covid-19 a ekonomické opatrenia	39
Chýbajúce dane	46
Záver	49
O autorovi	50

Zoznam obrázkov:

Obr. 1	– daňovo-odvodové zaťaženie miezd z celkových mzdových nákladov	8
Obr. 2	– daňovo-odvodové zaťaženie minimálnej mzdy	11
Obr. 3	– priemerné mzdové náklady vrátane daní a odvodov	14
Obr. 4	– priemerné mzdové náklady vrátane daní a odvodov v parite kúpnej sily	15
Obr. 5	– daň zo zisku	16
Obr. 6	– podiely slovenských firiem podľa výšky tržieb	17
Obr. 7	– podiely slovenských firiem podľa hospodárskeho výsledku	18
Obr. 8	– podiely slovenských firiem podľa zaplatenej dane	18
Obr. 9	– rozdelenie počtu firiem podľa zaplatenej dane	19
Obr. 10	– umenie (ne)platiť dane (RRZ)	20
Obr. 11	– daň z dividend (Tax Foundation)	21
Obr. 12	– združená daňová kvóta ako podiel na HDP	24
Obr. 13	– daňový mix (IFP)	25
Obr. 14	– podiel daňových príjmov na HDP	27
Obr. 15	– daňová medzera na DPH (IFP)	31
Obr. 16	– index sociálnej spravodlivosti	34
Obr. 17	– sociálne výdavky ako percento HDP	35
Obr. 18	– hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2016	36
Obr. 19	– Lafferova krivka	37

Zoznam skratiek:

EÚ	– Európska únia
DPFO	– daň z príjmov fyzickej osoby
DPH	– daň z pridanej hodnoty
DPPO	– daň z príjmov právnickej osoby
HDP	– hrubý domáci produkt
IFP	– Inštitút finančnej politiky
KOZ SR	– Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MMF	– Medzinárodný menový fond
OECD	– Organisation for Economic Co-operation and Development/Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PwC	– PriceWaterhouseCoopers (poradenská spoločnosť)
RRZ	– Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
WB	– World Bank/Svetová banka

Úvod

Idea vytvoriť túto publikáciu sa zrodila počas kampane pred parlamentnými voľbami na Slovensku ešte koncom roku 2019. Politici pred voľbami vo februári 2020 sľubovali zvyšovať verejne výdavky, od školstva cez zdravotníctvo a sociálne služby až po výstavbu bytov. Zároveň sľubovali znižovať daňovo-odvodové zaťaženie. Zvyšovanie výdavkov a zároveň znižovanie daní a odvodov znie ako logický rozpor. Dieru navrhovali zaplávať znižovaním daňovej medzery a likvidáciou korupcie. Boli tieto sľuby realistické z hľadiska rozpočtovej zodpovednosti?

Po parlamentných voľbách, v dobe, keď sa dokončovali práce na tvorbe tejto publikácie, prepukla aj na Slovensku pandémia koronavírusu COVID-19, ktorá ukázala absolútnu nepripravenosť štátu a verejných financií na Slovensku na takéto krízové situácie. Problémom, ktoré prišli s nástupom nákazy, sa venuje samostatná kapitola tejto práce, no tieto s ešte väčšou naliehavosťou poukázali na dôsledky neoliberálnej politiky a pretekov ku dnu (*Race to the Bottom*) praktizovaných na Slovensku v daňovej oblasti.

V slovenských médiách a takisto v „odbornej“ debate na Slovensku sa často opakujú tvrdenia, že sme u nás zaťažení privysokými daňami a odvodmi, ktoré brzdia náš ekonomický rast a rozvoj. Tieto tvrdenia sú zväčša založené na vytrhnutí jedného argumentu alebo ukazovateľa z celkového kontextu, prípadne sa zakladajú na úzko zredukovanom pohľade na realitu. Najčastejšie sa spomína vysoké odvodové zaťaženie zamestnávateľov na mzdových nákladoch. Realita je však taká, že toto zaťaženie nie je nejakou samostatnou položkou, ale súčasťou celkového daňovo-odvodového zaťaženia zo mzdových nákladov, ktoré vôbec nie je rekordné. A daňovo-odvodové zaťaženie zo mzdových nákladov je zase len súčasťou celkového súčtu daní a odvodov, ktorý v pomere k HDP patrí na Slovensku k najnižším v EÚ.

Preto, ak ideme porovnávať akýkoľvek ukazovateľ, je potrebné pozrieť sa na kontext a na daňový systém ako celok, nielen na celkovú daňovú záťaž, ale i na vyváženosť daňového mixu. Autor sa v tejto práci rozhodol na túto problematiku pozrieť analyticky, nielen pohľadom na situáciu na Slovensku, kde jednotlivé parametre môžu vzbudzovať dojem extrémneho zaťaženia, ale hlavne prostredníctvom medzinárodnej komparácie.

Zámerom autora tejto publikácie nie je a nebolo rozsúdiť spory o tom, či na Slovensku zdaňujeme málo alebo veľa, ani povedať, ako prípadne upraviť sadzby daní a odvodov, ani ako zmeniť daňový mix. Zámerom je v rámci možností komplexne popísať doterajší vývoj a aktuálny stav, aby bolo možné na túto tému začať naozaj serióznou debatou. Pretože doterajšia debata vedená v médiách a spoločenskej diskusii zvyčajne veľmi seriózna nie je.

BOX 1

Zdroj: usske.sk

„Hlavné nám vadia náklady, ktoré súvisia so mzdou, a to **vysoké a odvodové zaťaženie**.“

Miroslav Kiral'varga, Republiková únia zamestnávateľov.¹

Grant Thornton

„Vyzývame preto vládu, aby čo najrýchlejšie prehodnotila svoju daňovú politiku. Na to, aby Slovensko zostalo konkurencieschopné, musí ďalšia daňová reforma a zmeny v sociálnom poistení zamestnancov **výrazne znížiť zaťaženie zamestnávateľov**.“

Grant Thornton, auditorsko-poradenská spoločnosť.²

Zdroj: Facebook

„Veľmi negatívne vnímame, že vláda SR dlhodobo nepovažuje podnikateľské prostredie a ekonomickú slobodu krajiny za svoju top prioritu. Naopak, svojimi nesystémovými opatreniami postupne výrazne zvyšuje celkové regulačné, **daňové a odvodové zaťaženie**, čo negatívne dopadá na spomínanú kvalitu podnikateľského prostredia.“

Martin Hošťák, Republiková únia zamestnávateľov.³

Zdroj: serina.sk

„Umelo sa rozdeľuje mzda zamestnancov na tzv. hrubú a čistú pričom sa im akosi nehovorí zo strany štátu, že ich mzda má až tri zložky. Tými sú **odvody a dane platené zamestnávateľom, odvody a dane platené zamestnancom** a čistá mzda. Zamestnanci tak vôbec neberú do úvahy tú skutočnosť, že ich mzdou sú aj odvody, ktoré za nich platí zamestnávateľ. To nie je dobrá vôľa zamestnávateľa a ani to nie sú jeho peniaze. Sú to peniaze zamestnanca. Ak by ich

zamestnávateľ neodviedol, dopustí sa trestného činu. Toto je **skutočný dôvod, prečo majú zamestnanci pocit, že zarábajú málo**. Platy nie sú až tak nízke, len **štát si vezme priveľa** na to, ako kvalitne poskytuje služby. A to zamestnanci nechápu a štát ich v tejto nevedomosti necháva, lebo mu to vyhovuje.“

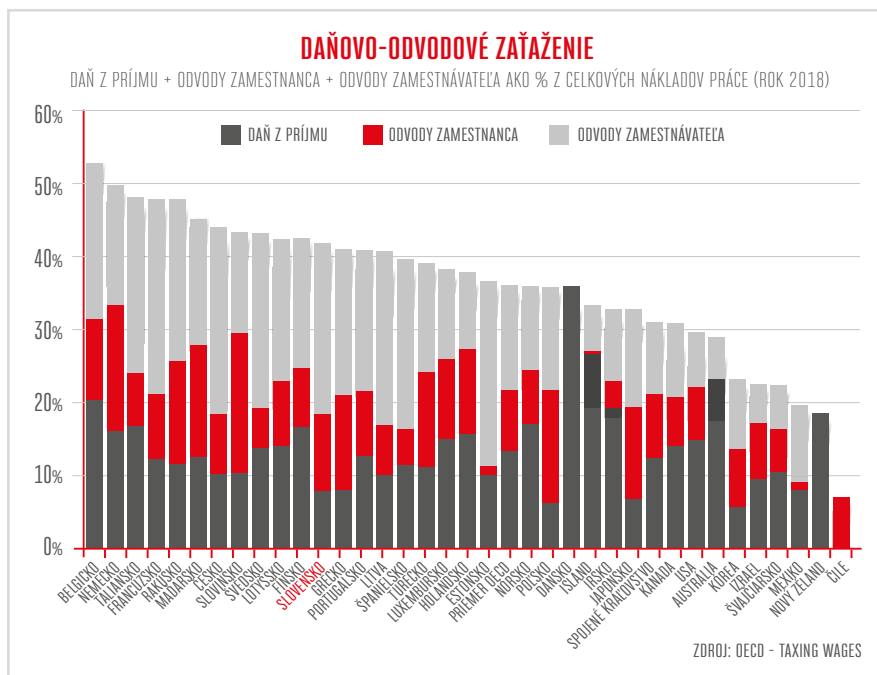
Peter Serina, výkonný riaditeľ Podnikateľskej aliancie Slovenska.⁴

- .....
- <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/2011197-rezort-prace-navrhne-pellegriniho-vlada-zvysenie-minimalnej-mzdy-na-580-eur>
  - <https://openiazoch.zoznam.sk/cl/184418/Grant-Thornton-Vlada-zvysovanim-priplatkov-priamo-ohrozuje-podstatu-slovenskej-ekonomiky>
  - <https://ekonomika.sme.sk/c/22290438/dosluhujuca-vlada-podla-podnikatelov-stratila-zdravy-rozum.html>
  - <https://www.podnikajte.sk/inspiracia/dve-tretiny-vnimaju-podnikatelov-pozitivne>

Daňovo-odvodové zaťaženie práce

Asi najčastejšie sa zamestnávateľia sťažujú na vysoké daňovo-odvodové zaťaženie príjmov zamestnancov. V ich prípade najčastejšie spomínajú odvodové zaťaženie zamestnávateľov – čiže odvody platené zamestnávateľom, ktoré sa počítajú z hrubého príjmu zamestnanca. Áno, je pravda, že tieto odvody patria k najvyšším v EÚ. Problémom tohto porovnávania však je, že odvody zamestnávateľa nie je možné brať ako samostatnú kapitolu zdaňovania a zodvodovania, ale je potrebné dať ich do kontextu s odvodmi zamestnanca, daňami zamestnanca a celkovými mzdovými nákladmi zamestnávateľov.

V prvom rade sa pozrime na celkové daňovo-odvodové zaťaženie miezd na úrovni priemerných mzdových nákladov zamestnávateľov (obr. 1)⁵. Z tohto grafu vyplýva, že naše celkové daňovo-odvodové zaťaženie nie je vôbec rekordné a ak sa chceme baviť o jeho znižovaní, tak je potrebné určiť si priority.

Obr. 1 - daňovo-odvodové zaťaženie miezd z celkových mzdových nákladov

.....

5 <http://www.pracujuchudoba.sk/publikacie/koniec-nizkym-mzdam>

Ak totiž budeme znižovať dane zamestnancov (DPFO), tak síce zvýšime ich čisté príjmy, na druhej strane, pri súčasnom nastavení podielových daní zase zásadne znížime príjmy samospráv, ktoré potom budú mať problém financovať služby poskytované občanom. Tak, ako sa to aktuálne stalo. Mierne zvýšenie odpočítateľnej položky z dane, platné od 1. januára 2020, spôsobí miliónové výpadky príjmov samosprávam, ktorým boli pri reforme samospráv pridelené mnohé povinnosti, no finančne sú dodnes podfinancované. Samosprávy v reakcii na tento výpadok začali masovo dvíhať miestne dane a poplatky, takže dobre mienený zámer zvýšiť čistý príjem zamestnancov nakoniec vôbec nemusí byť taký pozitívny, ako bolo sľubované.

Ak by sme znižovali odvodové zaťaženie zamestnancov, tak taktiež dosiahneme zvýšenie čistých príjmov zamestnancov, no na druhej strane spôsobíme zásadné výpadky v príjmoch poisťovní, sociálnej a zdravotných. Tu si zase treba odpovedať, ako tieto výpadky ufinancovať, ak nechceme obmedzovať zdravotnú starostlivosť alebo znižovať sociálne dávky, ako sú starobné, invalidné dôchodky, náhrady pri práceneschopnosti, dávky v nezamestnanosti atď.

Pri znižovaní odvodového zaťaženia zamestnávateľov, po ktorom väčšina z nich tak intenzívne volá, by nedošlo k žiadnemu nárastu čistých príjmov zamestnancov, no zamestnávateľom by zásadným spôsobom klesli celkové mzdové náklady. Je naozaj otázkou, do akej miery by tento krok bol pre našu ekonomiku a spoločnosť pozitívny – ako by sa tento návrh odrazil na príjmovej a majetkovej nerovnosti.

„Podľa štatistík patríme medzi krajiny, kde je podľa Giniho koeficientu nerovnosť relatívne nízka.

Tak, ako s každou štatistikou, aj s týmto súvisí niekoľko „ale“. Nebohý Martin Filko upozornil, že „štatistiky môžu skresľovať, o príjmoch a majetku horných desiatich vieme len veľmi málo“, aj pre neexistenciu daní z majetku na Slovensku.“

„Zároveň upozornil na chýbajúce dáta o príjmoch obyvateľov segregovaných rómskych osád.“

„Problémom je zároveň aj fakt, že majetková nerovnosť na Slovensku je výrazne vyššia ako príjmová. Ďalšími zásadnými problémami Slovenska sú najvyššia regionálna nerovnosť spomedzi krajín OECD a vysoká rodová príjmová nerovnosť.“

<https://komentare.sme.sk/c/22163618/reformy-nerovnost-minimalna-mzda-a-demokracia.html>

Aj v prípade znižovania odvodového zaťaženia zamestnávateľov by došlo k výpadkom príjmov sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní. Minulosť však ukazuje, že ide o schodnú cestu, ak zároveň zamestnávatelia na seba prevzmu časť výdavkov sociálnej poisťovne. V roku 2004 došlo k zníženiu sociálnych odvodov o 2 p. b. výmenou za to, že zamestnávatelia budú preplácať prvých desať dní práceneschopnosti zamestnancov (prvé tri dni 25 % a ďalších sedem dní 55 %).⁶ Keď sa robili porovnania, ukázalo sa, že zamestnávatelia na tomto kroku zarobili, keďže ušetrené odvody prevyšovali sumy, ktoré zamestnancovi museli vyplácať prvých 10 dní pri jeho práceneschopnosti.

Tu treba zároveň uviesť, že napríklad v Rakúsku a Nemecku je daňovo-odvodové zaťaženie príjmov vyššie ako na Slovensku (obr. 1), no zamestnávatelia preplácajú práceneschopnosť zamestnancov vo väčšom rozsahu ako u nás. V oboch krajinách je to vo výške 100 % zárobku zamestnanca, pričom zamestnávatelia v týchto krajinách preplácajú viac ako prvých desať dní. Napríklad v Rakúsku od 6 do 12 týždňov podľa dĺžky zamestnania a ďalšie 4 týždne 50 % zamestnávateľ a 50% sociálna poisťovňa.⁷

Rovnako netreba zabúdať, že začiatkom roka 2020 mali napr. v Nemecku dostatočne veľký vankúš na sanovanie výpadkov miezd a rastu nezamestnanosti práve vďaka vyšším odvodom v porovnaní so Slovenskom (tzv. Kurzarbeit⁸). Koronakríza absolútnym spôsobom demaskovala klamlivé tvrdenia mnohých analytikov a politikov, že dane a odvody treba znižovať a s prípadnými poklesmi ekonomík si poradí trh. Marec a apríl 2020 ukázali, že trh si určite neporadí.

Všetky tieto tri vyššie uvedené možnosti znižovania zaťaženia príjmov a ich rôzne kombinácie sú samozrejme otvorené a ani autor tejto publikácie ich neodmieta. Mali by však byť súčasťou väčšej reformy daňového a sociálneho systému a nie len jednoduchým znížením sadzieb, ktoré sa bez kompenzácií negatívne prejavia inde.

Celkom iný pohľad sa nám však naskytne, ak sa pozrieme na daňovo-odvodové zaťaženie pri minimálnej mzde (obr. 2)⁹. Na fakt, že v tomto ohľade nás výrazne tlačí topánka, upozorňoval už pred rokmi dokument z dielne Inštitútu finančnej politiky¹⁰ a aktuálne sa tomu venovali v RRZ (obr. 2). Tým, že sa za

6 <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/176205-prvych-10-dni-nemocenskej-bude-od-zamestnavateľa/>

7 https://www.arbeiterkammer.at/beratung/arbeitsrecht/krankheitundpflege/krankheit/Geld_bei_Krankheit.html

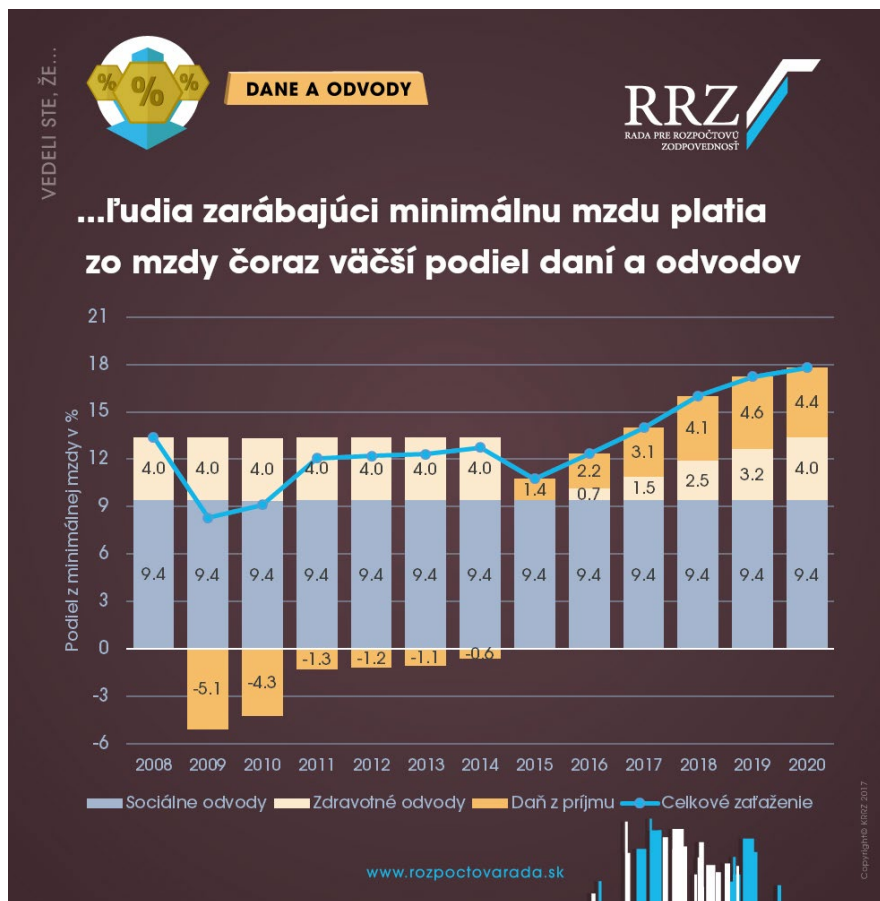
8 http://www.fes.sk/fileadmin/user_upload/Kurzarbeit_v_obdobi_koronakrizy_1.pdf

9 <https://www.facebook.com/rozpocetvarada.rrz/posts/1512926232164290/>

10 https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/20311/20/2015_10_Zdanovanie_miezd_20151404.pdf

roky v podstate len kozmeticky (ne)zvyšovala odpočítateľná položka k dani z príjmov, nám výrazne rástlo daňovo-odvodové zaťaženie nízkopríjmových zamestnancov. Poslednou úpravou odpočítateľnej položky od 1. 1. 2020 došlo k pozitívnej zmene, no zaťaženie miezd najchudobnejších je stále príliš vysoké a rastúce. Tu pravdepodobne nestojí otázka tak, že či budeme znižovať daňovo-odvodové zaťaženie najchudobnejších, ale kedy konečne. Zaťaženie príjmov v najnižších príjmových pásmach je potrebné zásadne znížiť.

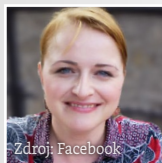
Obr. 2 - daňovo-odvodové zaťaženie minimálnej mzdy

Zdroj: Twitter

„Každopádne mi príde dosť zaujímavé, že z ľavej strany spektra sa neozývajú hlasy, že **daňovo-odvodové zataženie nižších príjmových kategórií by sa dalo uvoľniť skrz progresívnejšie zdanenie príjmov a vyššie zdanenie majetku**. Asi na tom niečo bude, že u nás nemáme skutočnú ľavicu.“

Kamil Boroš, analytik X-Trade Brokers¹¹

Zdroj: Facebook

„KOZ SR dlhodobo požaduje výraznejšie zvýšenie nezdaniiteľnej časti základu dane najmä pre nízkopríjmových zamestnancov. Preto navrhujeme zmeniť výšku nezdaniiteľnej časti základu dane a naviazať ju na ukazovatele súvisiace s pracovnou činnosťou. **Systémovým riešením by bolo naviazanie nezdaniiteľnej časti základu dane na výšku napr. minimálnej mzdy**, alebo jej určenie ako určité percento priemernej

mzdy v národnom hospodárstve.

V dôsledku nemenného životného minima, a zároveň rastúcich miezd rástli čisté mzdy pomalšie ako hrubé, čo malo aj negatívny dopad na príjmy najmä nízkopríjmových domácností a ich životnú úroveň. Zatiaľ čo v roku 2013 ešte poberatelia minimálnej mzdy boli vďaka dostatočne vysokej nezdaniiteľnej časti základu dane „oslobodení“ od platenia dane z príjmu, so stagnujúcim životným minimom musia daň z príjmov platiť aj oni.

Týmto úkonom by došlo ku zvýšeniu sumy nezdaniiteľnej časti dane a zamestnancovi by stúpila čistá mzda. Výpadok v daňových príjmoch môže byť kompenzovaný podstatne výraznejšou progresiou zdaňovania najvyšších príjmov.

Opatrenie považujeme za nevyhnuté a pomohlo by najmä nízkopríjmovým domácnostiam.“

Monika Uhlerová, viceprezidentka KOZ SR¹²

11 <https://finweb.hnonline.sk/komentare-a-analyzy/1072627-mame-vysoke-alebo-nizke-dano-vo-odvodove-zatazenie>

12 Mailová komunikácia s autorom

BOX 2

SME PRESVEDČENÍ, ŽE
VLÁDA BY NEMALA ZARÁBAŤ
NA PRACOVNÍKoch S
NÍZKYM PRÍJOMOM. RAST
ČISTÉHO PRÍJMU BY MAL
BYŤ ZABEZPEČENÝ AJ
FORMOU ZNÍŽENIA
DANOVÉHO ZATAŽENIA
DOTKNUTÝCH
ZAMESTNANCOV.

Republiková únia
zamestnávateľov

MARTIN HOŠŤÁK
tajomník

„Prioritami novej vlády, ktorá sa vytvorí po februárových parlamentných voľbách, musia byť kvalitná reforma vzdelávania a **zníženie historicky najvyšších nákladov na prácu, ktoré dnes zo Slovenska vyhánajú kapitál a bránia firmám rozvíjať sa.**“

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov¹³

Zdroj: TASR

„Podnikanie a zamestnávanie ľudí je veľmi úzko prepojené. Ide o **vysoke daňovo-odvodové zataženie zamestnania, a teda o to, aký priepastný rozdiel je medzi cenou práce a čistou mzdou.**“

Ján Solík, Združenie mladých podnikateľov, od marca 2020 prezident Združenia podnikateľov Slovenska¹⁴

Zdroj: grantthornton.sk

„**Zamestnávanie na Slovensku je v porovnaní s okolitými štátmi vrátane Rakúska a Nemecka rekordne drahé.**“

Silvia Hallová, Grant Thornton¹⁵

.....

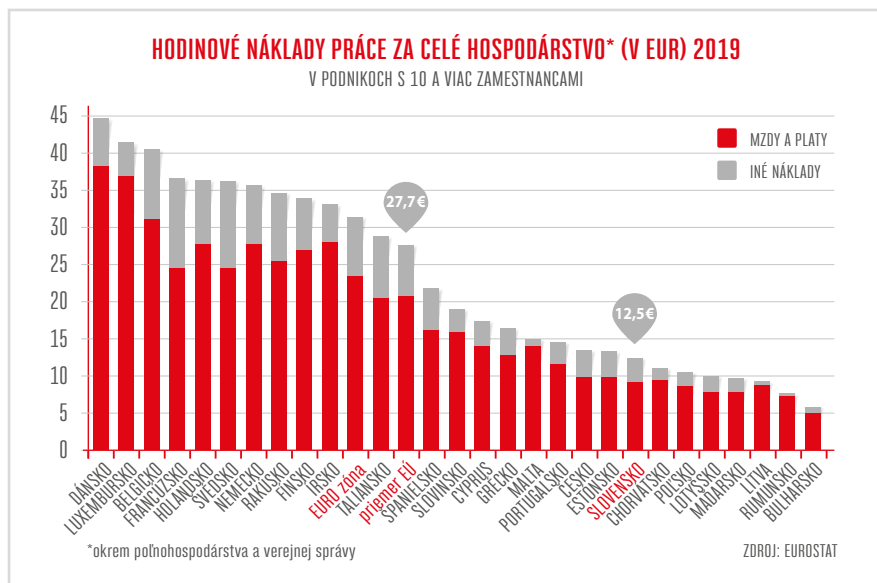
13 <https://ekonomika.pravda.sk/firmy-a-trhy/clanok/539275-co-chcu-firmy-od-novej-vlady-zlacnit-pracu-zlepsit-skoly/>

14 <https://hnonline.sk/ekonomika/595450-podnikatelov-zatazuje-legislativna-dzungla-tvrdi-oravec>

15 <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/2105690-buduca-vlada-sa-zhodne-na-dobrovolnych-stravenkach>

Mzdové náklady

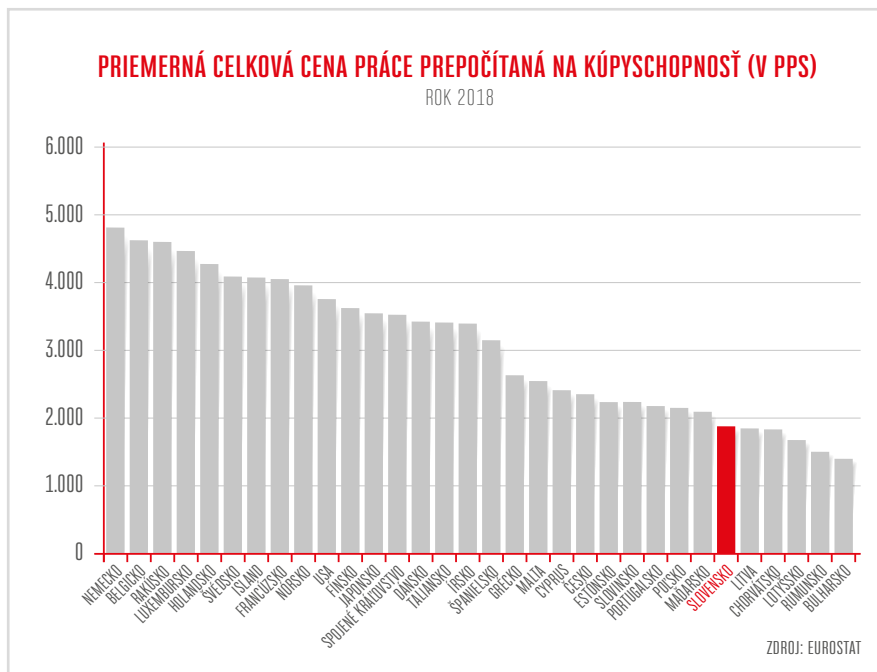
Ak sa nás zamestnávateľa pokúšajú presvedčiť, že nízke mzdy na Slovensku sú len preto, že máme vysoké daňovo-odvodové zataženie, ide o hrubé zavádzanie (box 2). Po prvé preto, že daňovo-odvodové zataženie pri priemerných mzdových nákladoch sa nijako zásadne nevymyká zataženiu v EÚ (obr. 1). A pri pohľade na graf (obr. 3) zobrazujúci priemerné mzdové náklady zamestnávateľov, vrátane daní a odvodov, stále patríme k tým krajinám, ktoré ich majú najnižšie. Samozrejme týmto netvrdíme, že zataženie nie je možné znižovať, no cesta znižovania už aj tak nízkych mzdových nákladov nebude asi celkom zmysluplná. Hlavne ak sa mzdové náklady dajú do kontextu k podielom miezd na HDP i pridanej hodnote, do kontextu k produktivite práce, alebo do kontextu s podielmi mzdových nákladov na celkových nákladoch zamestnávateľov.

Obr. 3 – priemerné mzdové náklady vrátane daní a odvodov

Podobný pohľad sa nám naskytne aj v prípade, že tieto náklady prepočítame cez paritu kúpnej sily (obr. 4).¹⁶

16 http://www.pracujucachudoba.sk/storage/app/media/na_stiahnutie/Koniec-niz-kym-mzdám-2019.pdf

Obr. 4 – priemerné mzdové náklady vrátane daní a odvodov v parite kúpnej sily

Parita kúpnej sily (PKS) (angl. purchasing power parity, skr. **PPP**) je ekonomický ukazovateľ, na základe ktorého je možné porovnávať ekonomickú silu jednej krajiny (regiónu) oproti inej. Je to špecifický prevodový cenový index, ktorý dáva do súvisu cenové rozdiely tovarov a služieb v určitom okamihu v rôznych krajinách (regiónoch) pri eliminovaní rozdielov v cenej úrovni medzi krajinami.

<http://www.hpi.sk/2012/04/parita-kupnej-sily/>

V rámci štatistík sa používajú dve metodiky:

PPP – metodika OECDstat

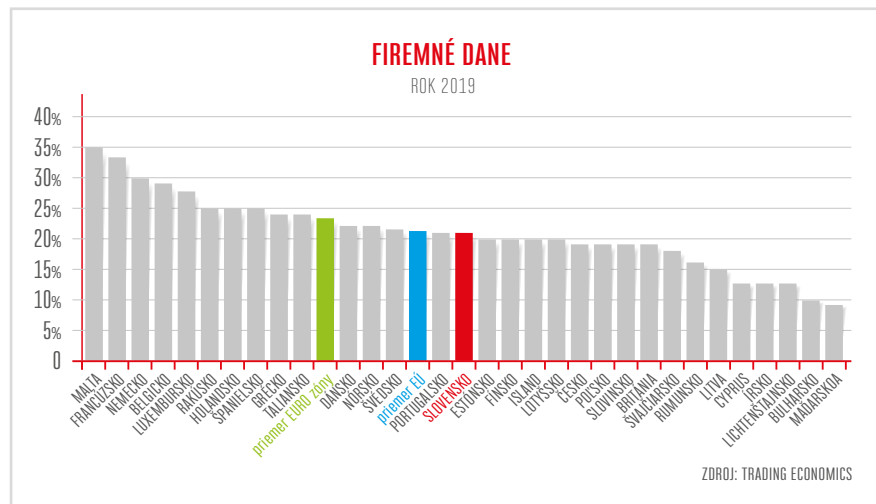
<https://www.oecd.org/sdd/purchasingpowerparities-frequentlyaskedquestionsfaqs.htm>

PPS – metodika Eurostat

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Purchasing_power_standard_\(PPS\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Purchasing_power_standard_(PPS))

Korporátne dane a daň z dividend

Daň zo zisku

Obr. 5 – daň zo zisku

Oficiálne daň z príjmov právnickej osoby (DPPO), menej exaktne „firemné“, resp. „korporátne“ dane na Slovensku, nepatria medzi najnižšie v EÚ, no rovnako je potrebné povedať, že ani medzi najvyššie. Sadzba firemných daní na Slovensku vo výške 21 percent bola v roku 2019 nižšia ako priemer Eurozóny i celej EÚ (obr. 5)¹⁷. Popri základnej sadzbe platí od 1. januára 2020 na Slovensku nižšia, 15-percentná sadzba pre firmy s obratom nižším ako 100 tisíc €.

Debata ohľadom výšky korporátnych daní sa na Slovensku príliš fetišizuje. Z ekonomického hľadiska je relatívne bezpredmetné, či máme sadzbu nastavenú na 21 alebo 19 percent. Oveľa dôležitejšie je, akú máme efektívnu daňovú sadzbu (koľko firma naozaj zaplatí), čo súvisí s nastavením daňových predpisov a účtovníctva, ochotou firiem platiť dane, s mierou daňovej optimalizácie, alebo aj s transferovým oceňovaním. Ak sa pri požiadavkách na znižovanie korporátnych daní argumentuje konkurencieschopnosťou pri lákaní priamych zahraničných investícií, tak ide o značné zavádzanie.¹⁸

V prvom rade preto, že prípadní investori zvažujú množstvo faktorov, ktoré sú

.....

17 <https://tradingeconomics.com/country-list/corporate-tax-rate?continent=europe>

18 <https://komentare.sme.sk/c/20889351/preco-debrein-a-nie-kosice-kvoli-tymto-veciam-to-nebude.html>

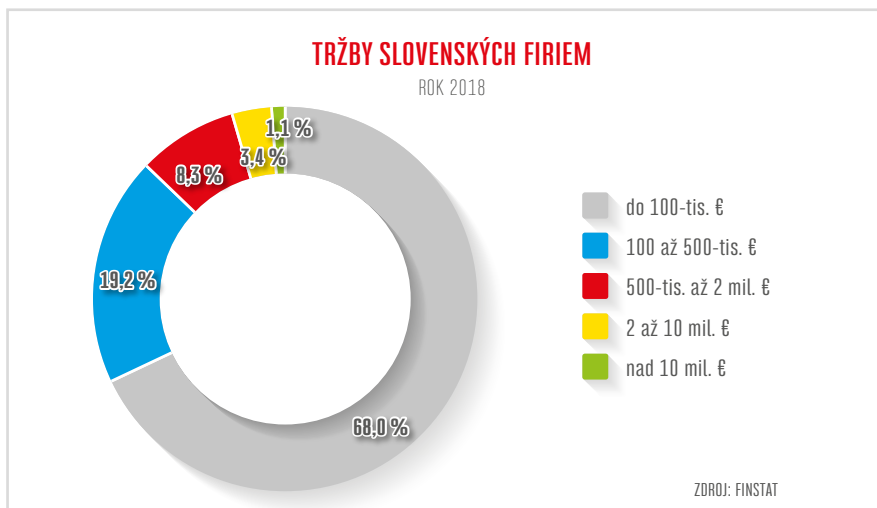
omnoho dôležitejšie ako sadzba dane zo zisku. Takými faktormi sú logistika pre obsluhu zákazníkov a dodávok vstupov, kvalita a dostupnosť pracovnej sily, infraštruktúra, poloha miesta plánovanej investície atď.

V druhom rade preto, že väčšina zahraničných investorov dostala a stále dostáva daňové prázdny, takže pre nich je výška dane zo zisku absolútne bezpredmetná.

Ak by bola sadzba dane jediným kritériom, ťažko by bolo vysvetliteľné rozhodnutie firmy Tesla investovať v Nemecku, kde je sadzba firemných daní tretia najvyššia v EÚ (obr. 5). Zvlášť ak sa pozrieme aj na relatívne vysoké mzdové náklady (obr. 3 a 4).

Na Slovensku je jedným z problémov aj fakt, že množstvo firiem je dlhodobo oficiálne na nule, v strate, alebo len s malým ziskom. Tieto firmy by z hľadiska ekonomickej logiky, efektivity i trhových podmienok nemali existovať dlhodobo. Otázkou v tomto prípade nie je, prečo stále existujú, ale skôr, ako je možné, že dokážu takto dlhodobo optimalizovať účtovníctvo bez toho, aby voči tomu zakročil štát (finančná správa).

Na nasledujúcich grafoch sú zobrazené podiely slovenských firiem podľa výšky tržieb, dosiahnutého hospodárskeho výsledku a zaplatených daní (obr. 6, 7 a 8)^{19, 20}.

Obr. 6 – podiely slovenských firiem podľa výšky tržieb

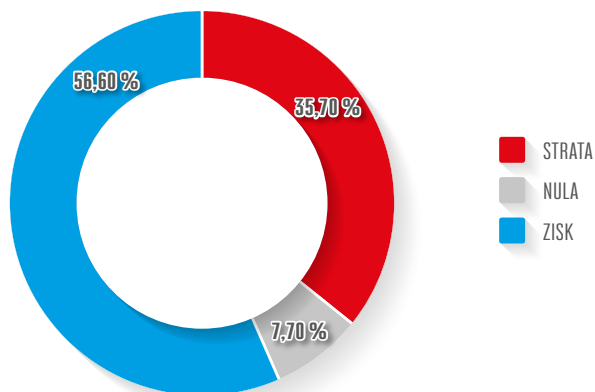
.....

19 <https://index.sme.sk/c/22314598/podnikanie-na-slovensku-v-grafoch-a-cislach.html>

20 <https://finstat.sk/analyzy/analiza-financnych-vysledkov-firiem-2018>

PODIEL FIRIEM S Kladným A ZÁporným HOSPODÁRSKYM VÝSLEDKOM

ROK 2018

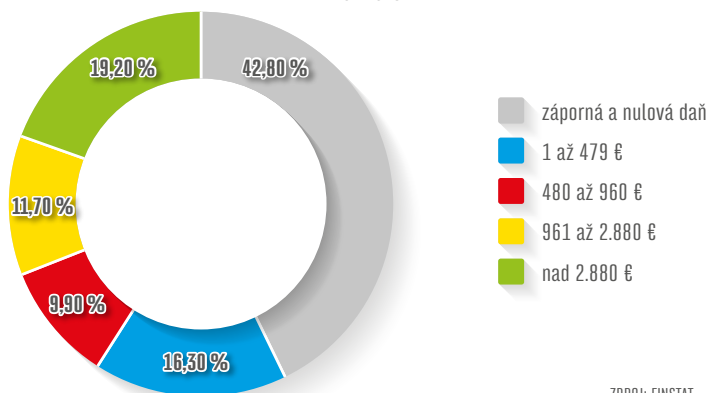

ZDROJ: FINSTAT

Obr. 7 – podiely slovenských firiem podľa hospodárskeho výsledku

PODIELY FIRIEM PODĽA ZAPLATENEJ DANE

ROK 2018

ZDROJ: FINSTAT

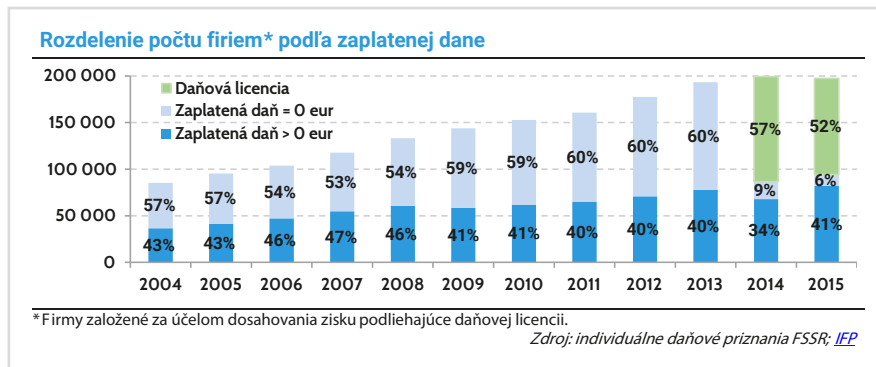
Obr. 8 – podiely slovenských firiem podľa zaplatenej dane

„Konkrétne, 4 190 firiem (9 % z celkového počtu firiem roka 2004, ktoré fungujú dodnes) nezaplatilo daň počas 12 rokov ani raz. Uvedený vývoj vzbudzuje otázky. Zmyslom podnikania by malo byť dosahovanie zisku prostredníctvom tvorby pridanej hodnoty pre spoločnosť. Z pohľadu daňového systému sa vybrané subjekty podieľajú na benefitoch spoločenskej infraštruktúry bez ich náležitého príspevku a na úkor platiacich daňovníkov.“

Remeta a Bukovina 2018 (str. 1)²¹

Obr. 9 – rozdelenie počtu firiem podľa zaplatenej dane²¹

Na základe týchto zistení bol v minulosti realizovaný daňový nástroj, ktorého zmyslom je takéto konanie firiem eliminovať. Daňové licencie boli zavedené od 1. 1. 2014.

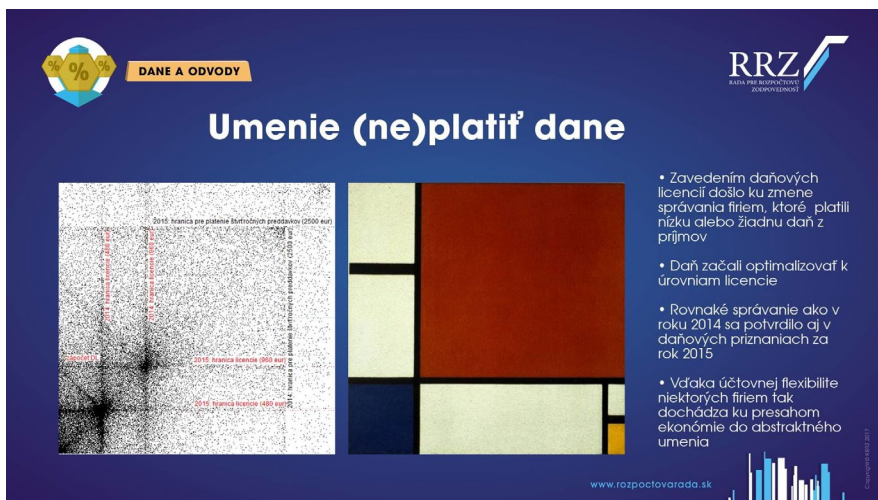
„Zavedenie licencií sa stalo zaujímavým ekonomickým experimentom, ktorý ilustruje schopnosť optimalizovať daň z právnických osôb. Hneď v prvom roku došlo k zásadnej zmene správania daňových subjektov v porovnaní s predošlými rokmi. Časť firiem, ktoré v minulosti platili nízku alebo nulovú daň, zrazu zvýšila svoj zisk a ich daňová povinnosť (pred uplatnením licencií) sa začala koncentrovať v okolí hodnôt licencií. Zjednodušene, daň sami priznali vo výške, ktorú by nakoniec aj tak museli zaplatiť. Údaje z daňových priznaní za rok 2015 potvrdili, že uvedená zmena v správaní týchto firiem nebola jednorazová.“

Šaling a Porubský 2017, str. 2-3 (Rada pre rozpočtovú zodpovednosť)^{22, 23}

²¹ https://www.mfssr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3483/22/DPPPO_licencia_201801.pdf

²² https://www.rozpocetovarada.sk/download/komentar_201701.pdf

²³ <https://euractiv.sk/section/danova-politika/opinion/umenie-neplatit-dane/>

Obr. 10 – umenie (ne)platiť dane (RRZ)

Tento daňový nástroj bol na Slovensku zrušený od 1. 1. 2019, po štyroch rokoch fungovania. Licencie sú relatívne bežnou súčasťou daňových systémov v krajinách západnej Európy, ich účelom je potierať vyššie kritizované konanie časti firiem. Podľa údajov, ktoré poskytli IFP a RRZ, bolo zavedenie daňových licencií úspešným príbehom. Odborníci tieto licencie kritizovali skôr pre nedokonalé nastavenie a nie pre ich samotnú existenciu. Daňové licencie namiesto kvalitnejšieho nastavenia neprežili neodbornú populistickú politickú debatu. Tento daňový nástroj bol ostrakizovaný a demagogicky označovaný ako daň zo straty.

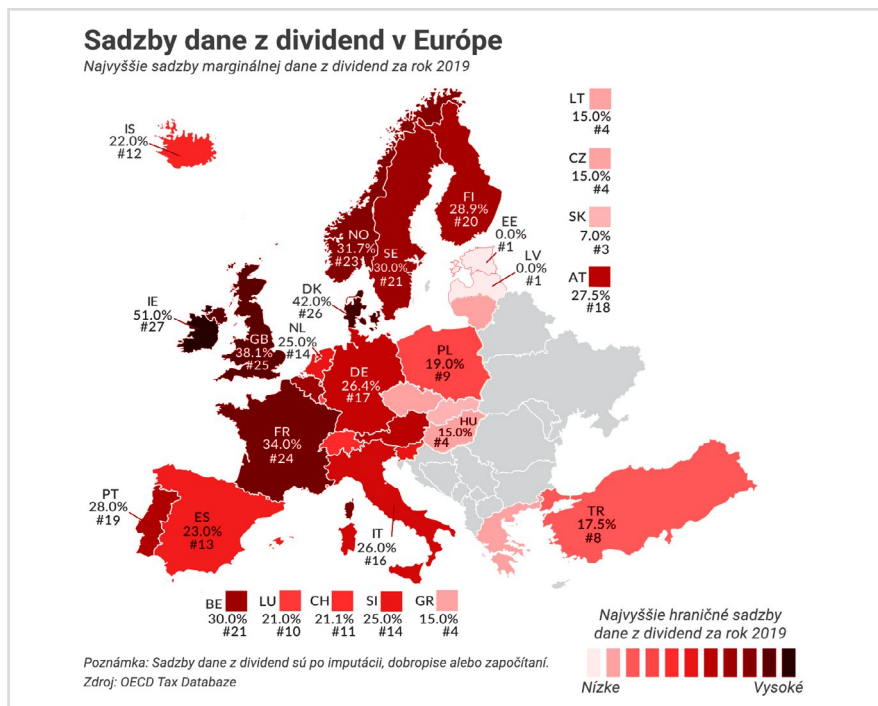
Nazývanie rôznych daní nejakým pejoratívnym alebo zavádzajúcim názvom je vždy súčasťou kampaní namierenými proti zavedeniu/zvýšeniu daní, alebo za ich zrušenie. Tento strategický zámer je postavený na psychologickom základe, že ak niečo získa zlé meno – nálepku, tak sa proti tomu ľahšie bojuje. Napríklad daň z dedičstva je nazývaná daňou zo smrti, spomínané daňové licencie, ktorých úlohou je potierať kreatívne účtovníctvo, boli onálepované ako daň zo straty a daň z dividend zase poniektorí „odborníci“ označujú za dvojité zdanenie.

Daň z dividend

Pri zdaňovaní firiem je dôležitým ukazovateľom aj sadzba spomínanej dane z dividend, ktorá sa týka majiteľov a akcionárov firiem. Sedempercentná sadzba na Slovensku je pritom tretia najnižšia v EÚ (obr. 11)²⁴. Aj napriek tomu sa nájdu politici a analytici, ktorí takto nízku daň z dividend považujú za problém a žiadajú jej zrušenie.

Samozrejme, aj takto vedená diskusia je legitímna, pretože v EÚ máme príklady nielen nižších sadzieb dane z dividend, ale aj nulových sadzieb tejto dane. Na druhej strane Írsko, ktoré sa často spomína ako príklad nízkych korporátnych daní, má sadzbu dane z dividend nastavenú na 51 %, čo je najviac v Európe.

Aj v tomto prípade ide viac o nastavenie celého daňového systému a toho, čo všetko z týchto príjmov štáty financujú, ako o samotnú sadzbu jednej z daní.

Obr. 11 – daň z dividend (Tax Foundation)

.....

24 <https://taxfoundation.org/dividend-tax-rates-europe-2019/>

Zdroj: Facebook

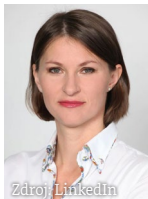
„Ak je na Slovensku problém s podnikateľským prostredím, byrokraciou a korupciou, zlými zákonmi, alebo s nekvalitným vzdelávaním, tak to treba samozrejme riešiť. **Prestaňte už ale prosím vyplakávať nad vysokými daňami pre podnikateľov.** Tento obraz nezodpovedá realite. Ak si tu niekto zaslúži zníženie daní, tak sú to skôr bežní zamestnanci. Tí si však na rozdiel od veľkých ziskových firiem nedokážu platiť armádu politikov, lobistických združení a analytikov, ktorí vytrvalo masírujú verejnú mienku tvrdeniami o neúnosnej daňovej záťaži podnikateľov. Ak už chceme podporiť podnikanie, popasujme sa radšej s administratívou a vymožitelnosťou práva, čo je problém najmä pre malé domáce firmy. Daňové sadzby nie sú ten skutočný problém.“

Tomáš Meravý, liberálny ekonóm²⁵

25 <https://tomasmeravy.blog.sme.sk/c/452836/kto-plati-najvyssie-dane.html>

BOX 3

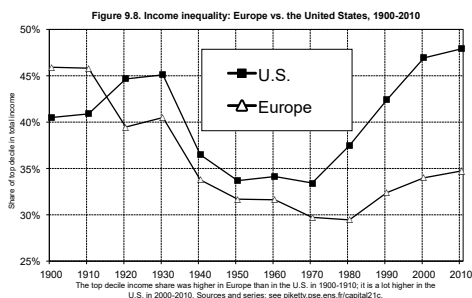

Zdroj: LinkedIn

„Paying Taxes 2020: Na umiestnenie Slovenska v rebríčku má negatívny vplyv najmä šieste najvyššie celkové daňové a odvodové zaťaženie v rámci krajín EÚ a EFTA (Európske združenie voľného obchodu) vo výške 49,7 %, čo je o 11,4 percentuálneho bodu vyššie, oproti priemeru krajín EÚ a EFTA vo výške 38,3 %, ktorý navyše mierne medziročne poklesol.“

Mariana Butkovská z poradenskej spoločnosti PwC Slovensko²⁶

V USA a v západnej Európe boli po druhej svetovej vojne vysoké majetkové, dedičské aj firemné dane, ktoré boli dokonca aj vysoko progresívne a aj napriek tomu dosahovali tieto ekonomiky vysoký rast HDP i životnej úrovne, ako aj pokles majetkovej nerovnosti. V sedemdesiatych rokoch sa začala presadzovať neoliberálna politika znižovania daní, ktorá mala priniesť vyššiu prosperitu.

Zdroj: <http://piketty.pse.ens.fr/files/capital21c/en/pdf/F9.8.pdf>

Zdroj: Facebook

„Teória predpokladala, že **deregulácia trhov a nižšie dane** síce zvýšia príjmovú nerovnosť obyvateľstva, ale súčasne podporia rast ekonomiky natoľko, že z toho budú mať prospech všetci...Dáta však **usvedčujú túto teóriu z omylu**. Príjmová nerovnosť sa naozaj zvýšila, ale **ekonomický rast bol pomalší ako pred nástupom neoliberalizmu** – v rokoch 1950 – 1980 bol v priemere 3,9 percenta, odvtedy spomalil na priemer

2,6 percenta.“

Ekonomovia Rooseveltovho inštitútu (USA)²⁷ a Martin M. Šimečka, bývalý šéfredaktor SME²⁸

²⁶ <https://www.teraz.sk/ekonomika/slovensko-kleslo-v-studii-paying-taxes/432819-clanok.html>

²⁷ <https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2020/01/RI-The-Empirical-Failures-of-Neoliberalism-brief-202001.pdf>

²⁸ <https://e.dennikn.sk/1744968/odkaz-mms-o-zlyhani-teorie-ekonomického-neoliberalizmu/>

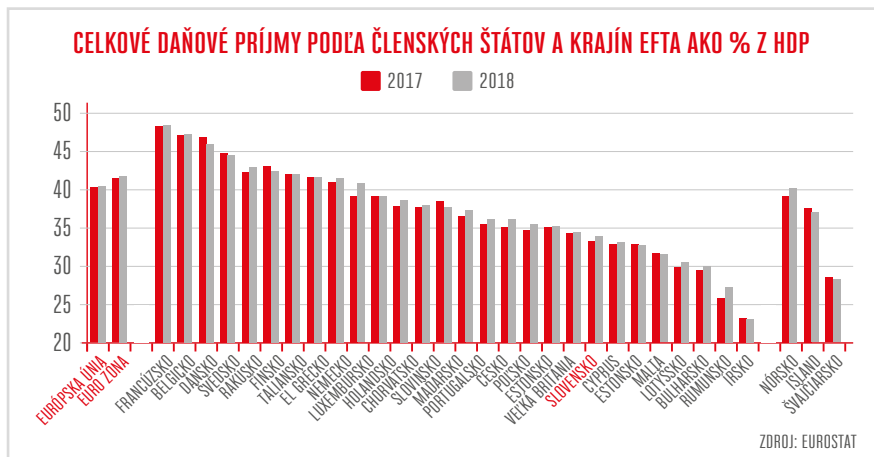
Celkové daňovo-odvodové zataženie

Výška zdaňovania, ktorú spomína analytička PwC Slovensko (box 3) je len akýmsi výsekom reality (daň zo zisku, odvody na sociálne zabezpečenie a dane z objemu miezd, ktoré uhrádza zamestnávateľ, majetkové dane, daň z prevodu majetku, daň z dividend, daň z kapitálového príjmu, daň z finančných operácií, daň z likvidácie odpadu, daň z motorových vozidiel, cestná daň a ostatné drobné dane a poplatky). V tomto prípade ide o zdaňovanie podnikateľov, ktoré pokojne môže byť aj vysoké, no pokiaľ sa nevieme pozrieť na celkový kontext, je takýto pohľad nedostatočný.

Takýto pohľad zároveň nereflektuje rôznorodosť právnických osôb – nie všetky právnické osoby majú zamestnancov, nie všetky majú motorové vozidlá, nie všetky platia dividendy atď. Analytička Butkovská z PwC (box 3) sa pozerá výlučne na zataženie podnikateľov. Môže síce ísť o relatívne správny pohľad, no zároveň ide aj o potvrdenie, že jedným zo zásadných problémov nášho daňovo-odvodového systému je jednostranná orientácia daňového mixu na zdaňovanie ekonomickej aktivity.

Preto je potrebné prejsť od ohraničeného pohľadu k vyhodnoteniu celkového daňového zataženia a daňového mixu v Slovenskej republike.

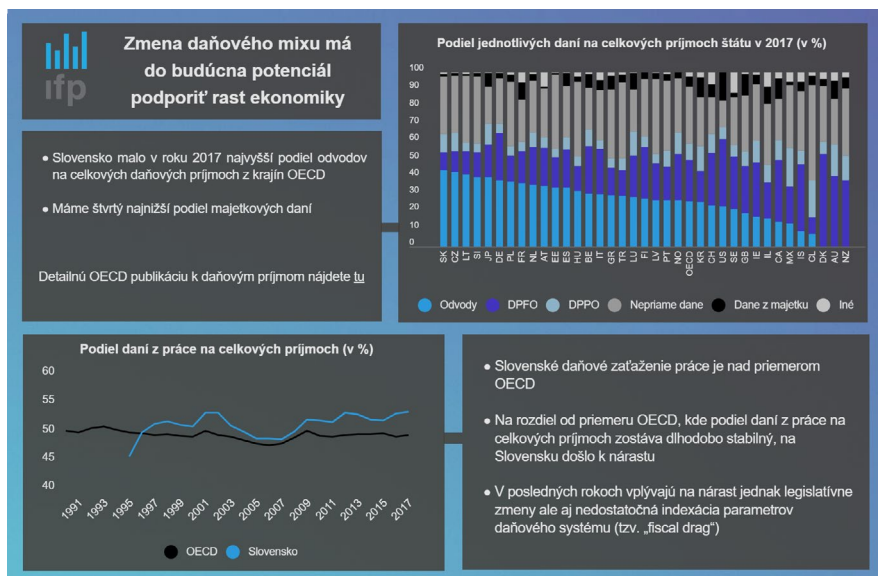
Najlepším spôsobom, ako sa pozrieť na daňovo-odvodové systémy jednotlivých krajín, je komplexný pohľad na všetky dane a odvody (tzv. združená daňová kvóta). Takýto pohľad nám ponúka Eurostat (obr. 12).²⁹

Obr. 12 – združená daňová kvóta ako podiel na HDP

²⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tax_revenue_statistics#General_overview

Z tohto grafu je zjavné, že ak sa pozrieme na súčet všetkých daní a odvodov a tieto čísla si porovnáme v pomere k HDP, tak Slovensko je ôsmou najmenej zdaňovanou ekonomikou v EÚ. Pomerové porovnávanie k HDP býva niektorými analytikmi kritizované, no inak takýto komplexný pohľad nie je možné získať. Aj napriek všetkým relevantným výčítkam k limitom a neduhom konštanty HDP sme zatiaľ v ekonómii nepristúpili k iným komplexným ukazovateľom, ktoré by mohli HDP nahradiť alebo korigovať a preto zostáva HDP relevantným ukazovateľom aj z hľadiska pomerového porovnávania výšky celkového zdanenia.

Obr. 13 – daňový mix (IFP)

Na obrázku z dielne IFP (obr. 13)³⁰ jasne vidno jednostrannú orientáciu daňového systému na zdaňovanie ekonomickej aktivity, čo nie je dobrou správou pre ďalší vývoj ekonomiky ani spoločnosti. Z grafu jasne vyplýva, že na väčšinu daňových príjmov sa skladajú bežní zamestnanci a živnostníci. Viac ako 50 percent príjmov tvoria odvody a dane fyzických osôb (zamestnancov a živnostníkov) a zároveň, ak by sme k tomuto podielu prirátali aj DPH platenú fyzickými osobami, tak naozaj nie je možné nepovedať, že na chod slovenskej spoločnosti sa v drvivej väčšine skladajú najmä bežní občania. Najviac je zdaňovaná ekonomickeá aktivita a najmenej renta, majetok a spotreba. Tento nepomer v daňovom mixe je dlhodobo kritizovaný aj medzinárodnými inštitúciami, akými sú OECD, MMF, WB atď. (pozri kapitolu Chýbajúce dane).

30 <https://infogram.com/zmena-danoveho-mixu-1ho16vklp1qrx2nq?live=undefined&src=404>

Zmena daňového mixu by podľa ekonómov z IFP podporila potenciál našej ekonomiky.

Zmenu daňového mixu navrhujú aj **Odór, Kišš a Hagara** 2019 (str. 38) vo svojej publikácii Rozpočet 2.0³¹:

„Zmena daňového mixu v prospech väčšieho podielu nepriamych, majetkových daní a daní zameraných na aktivity s nežiadúcim škodlivým vedľajším účinkom (negatívne externality, napr. vyššie dane na aktivity zatažujúce životné prostredie) pri súčasnom znižovaní priamych daní a odvodov má pozitívny vplyv na ekonomický rast. Druhým dôležitým faktorom za efektívnym daňovým mixom je, aby neprispieval k výrazným bariéram, nespravodlivostiam a nerovnostiam v spoločnosti.“

„Jednoznačne v prospech rastu by bolo 1) zvýšenie majetkových daní z nehnuteľností a environmentálnych daní kompenzované znížením odvodov pre nízko-príjmových obyvateľov, 2) zvýšenie podielu DPH na daňovom mixe, špeciálne prostredníctvom boja proti daňovým únikom.“

Zdroj: Facebook

*„Pri súčasnom ekonomickom kurze sa **rútime k novému feudalizmu.**“*

Nick Hanauer, americký miliardár³²

Popri tom, či je potrebné zvyšovať niektoré dane alebo zavádzať nové, je otázkou aj, to ako preklopiť vyššiu daňovú záťaž na plecía tých, ktorí nevyvíjajú skutočnú ekonomickú aktivitu. Súčasný rentierstvo sa podľa názoru mnohých ekonómov začína podobáť na niekdajší feudalizmus.^{33, 34, 35, 36, 37, 38}

.....

31 https://www.nbs.sk/img/Documents/ Publikacie/rozpocet20/Rozpocet_20_Seminar_FV.pdf

32 <https://www.politico.com/magazine/story/2014/06/the-pitchforks-are-coming-for-us-plutocrats-108014>

33 Thomas Piketty: Kapitál v 21. storočí, Ikar

34 Thomas Piketty: Capital and Ideology, Belknap Press

35 Daniel Vilhelm: Demoralizovaná ekonomika, Elita

36 <https://www.ft.com/content/5a8ab27e-d470-11e9-8367-807ebd53ab77>

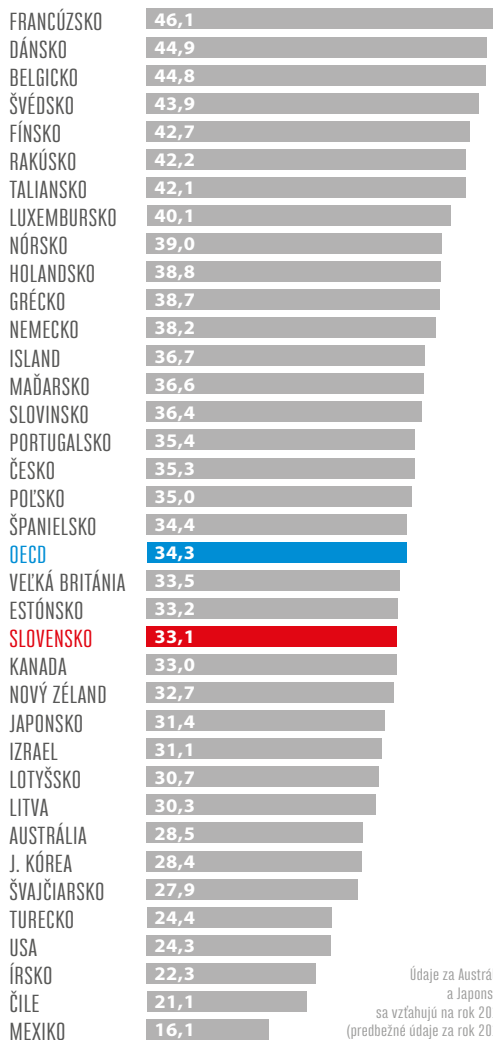
37 <https://www.nytimes.com/2013/06/21/opinion/krugman-profits-without-production.html? r=0>

38 <https://www.nytimes.com/2019/01/22/opinion/ocasio-cortez-taxes.html>

ÚROVEŇ DANÍ JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN SA V RÁMCI OECD VEĽMI LÍŠI

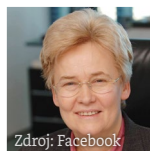
DAŇOVÉ PRÍJMY AKO % HDP (PREDBEŽNÉ ÚDAJE ZA ROK 2018)

Údaje za Austráliu
a Japonsko
sa vzťahujú na rok 2017
(predbežné údaje za rok 2018
ešte nie sú k dispozícii)

ZDROJ: OECD (2019) ŠTATISTIKA PRÍJMOV 1965 - 2018

Aj podľa rebríčka z dielne OECD (obr. 14)³⁹ patrí Slovensko medzi podpriemerne zdaňované ekonomiky. Z toho vyplýva, že napríklad priestor na znižovanie daňovo-odvodového zaťaženia ekonomickej aktivity bude minimálny, ak takéto zníženie nevykompenzujeme zvýšením zaťaženia renty, ekológie, digitálneho priestoru, technológií, alebo majetku a spotreby.

Zdroj: Facebook

„Možno
uvažovať

o prípadnom znížení daňového zaťaženia práce, ale nie o znižovaní daňového a odvodového zaťaženia (tzv. zloženej daňovej kvóty), ktorá je u nás oveľa nižšia ako priemer v EÚ. A argumentácia, čím nižšia daň, tým sa zvýši motivácia platiť daň, ktorú razil už Ivan Mikloš, sa nepotvrdila vôbec.“

Brigita Schmögnerová, bývalá ministerka financií⁴⁰

.....

39 <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-as-percentage-of-gdp-oecd.png.jpg>

40 <https://sk-sk.facebook.com/brigita.schmognerovabrigita.schmognerova>

Spravodlivá rovná daň, alebo spravodlivé progresívne zdanenie

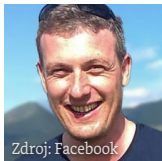
Už viac ako dvadsať rokov na Slovensku prebieha spor o tom, či je spravodlivejšia tzv. rovná daň, alebo progresívne daňové sadzby. Základným problémom tejto debaty nie je ani tak ekonómia, ako skôr filozofický prístup. Ak ako podstatné pre spoločnosť uprednostňujeme zisk, hromadenie majetku, rentierstvo a rast nerovnosti, tak je samozrejme jasnou voľbou rovná daň. Ak však uprednostňujeme rovnosť, demokraciu (politickú i ekonomickú), tak niet inej cesty, než zavádzať progresívne daňové sadzby.

„Slovensku by prospelo, ak by sa vrátilo k 'poctivej' rovnej dani z roku 2006.“

Richard Sulík, minister hospodárstva SR⁴¹

„V polovici 18. storočia J.J. Rousseau, autor konceptu suverenity ľudu, o ktorý sa opiera aj naša ústava, napísal, že **ak spoločnosť nezabráni tomu, aby niektorí ľudia príliš zbohatli, nevyhnutne sa dostane do situácie, v ktorej občianska rovnosť zanikne, pretože príliš bohatí ľudia si môžu kúpiť kohokoľvek a preskočiť akýkoľvek zákon.**“

„O 'poctivosti' rovnej dane vedel svoje už v polovici 18. stor. J. J. Rousseau, keď písal, že: **'Duch slobody vyžaduje, aby sa čo najstarostlivejšie dbalo na správne stanovenie podielov, pretože inak nie je nič nerovnomernejšieho než rovnaká daň pre všetkých.'** (Rousseau 1978, 189) Kľúčovými kritériami pre stanovenie výšky dane by preto podľa Rousseaua mali byť veľkosť majetku, **'aby ten, kto má desaťkrát viac majetku, platil tiež desaťkrát viac na daniach'** (Rousseau 1978, 189 – 190) a tiež jeho potrebnosť, teda **'ten, kto nemá nič iné než veci úplne nevyhnutné, nemá platiť vôbec nič'** (Rousseau 1978, 190). Inými slovami, podľa Rousseaua tzv. **rovná daň prehlbuje ekonomickú a sociálnu nerovnosť** a tým podkopáva základný predpoklad občianskej spoločnosti a tým aj politickej slobody pre všetkých jej členov. **Asi nie je náhoda, že rovnú daň zavádzali zväčša vojenské diktatúry a, jemne povedané, nie príliš rozvinuté krajiny, ktoré možno v lepšom prípade označiť ako autoritárske.** Nuž a Slovensko. Na pána Sulíka a jeho partu tak možno aplikovať výrok klasika: **'Nič sa nenaučili, nič nepochopili!'**“

Richard Šťáhel, riaditeľ filozofického ústavu SAV^{42, 43, 44}

Samozrejme, progresívne sadzby nemusia byť zavedené pri všetkých daniach, no mali by byť zavedené a uplatňované najmä pri majetkových a dedičských daniach, aby sa majetok a tým pádom aj moc nehromadili u jednotlivcov a v neprospech väčšiny obyvateľov.

41 <https://www.teraz.sk/ekonomika/rsulik-chcel-by-som-aby-sa-slovensko/461230-clanok.html>

42 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2976603055693577&id=100000317340845

43 ROUSSEAU, J.-J. (1978): Rozprava o politickej ekonomii. In: ROUSSEAU, J.-J.: Rozpravy. Praha: Svoboda, s. 151 – 199.

44 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2975267535827129&id=100000317340845

Daň z pridanej hodnoty

Podľa mnohých ekonómov najlepší spôsob, ako daňový systém zmeniť k lepšiemu, spočíva v znižovaní priamych daní a zvyšovaní dani nepriamych. Najrozšírejšou nepriamou daňou je daň z pridanej hodnoty. Na Slovensku je základná sadzba tejto dane vo výške 20 percent, pričom v rámci EÚ sa základné sadzby DPH pohybujú od 17 percent v Luxembursku až po 27 percent v Maďarsku. Z porovnania základnej sadzby vyplýva, že na Slovensku stále existuje priestor na prípadné zvýšenie DPH.^{45, 46}

Samozrejme, v záujme toho, aby na vyššiu DPH nedoplatili tí najchudobnejší, je možné nastaviť viaceré úrovne tejto dane. Európska legislatíva umožňuje viacero znížených, superznížených, osobitých, parkovacích a nulových sadzieb na vybrané tovary a služby. Používanie takýchto viacúrovňových sadzieb DPH môže pomôcť spravodlivejšiemu rozloženiu daňového zaťaženia napr. tým, že základné tovary a služby potrebné na základné prežitie alebo používané na bežnú spotrebu sú zaťažené menej ako napr. luxusné tovary a služby. Napríklad v Írsku, na Malte a vo Veľkej Británii majú na základné potraviny a lieky nulové sadzby DPH.⁴⁷

Takéto nastavenie viacerých úrovní DPH má však aj nevýhody, pretože čím viac výnimiek a úrovní, tým väčší priestor na obchádzanie a daňovú optimalizáciu, čo si vyžaduje zvýšený dohľad finančnej správy a tým aj vyššie výdavky na samotnú kontrolu a správu daní. DPH je zároveň cieľom rôznych podvodníkov, ktorí využívajú tzv. vratky DPH, fiktívne obchody, karuselové podvody, ale aj nepríznávanie príjmov na svoje obohacovanie.

Okrem lepšej kontroly a prísnych trestov pre podvodníkov existuje viacero návrhov na riešenie problému s DPH. Podnikatelia by mohli medzi sebou účtovať bez DPH a daň z pridanej hodnoty by odvádzali len podnikateľské subjekty, ktoré predávajú konečnému spotrebiteľovi, resp. spotrebiteľovi, ktorý nie je platcom DPH. Týmto opatrením by sme zamedzili únikom stoviek miliónov eur na DPH pri fiktívnom exporte výrobkov a služieb do zahraničia. Prípadne existujú návrhy DPH celkom zrušiť a nahradiť ju daňou z finančných transakcií (Tobinova daň), ktorá by bola ľahšie kontrolovateľná.

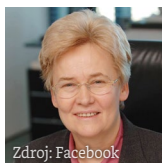
.....

45 https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_sk.htm

46 <https://taxfoundation.org/european-union-value-added-tax-2020/>

47 https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

Daňové medzery

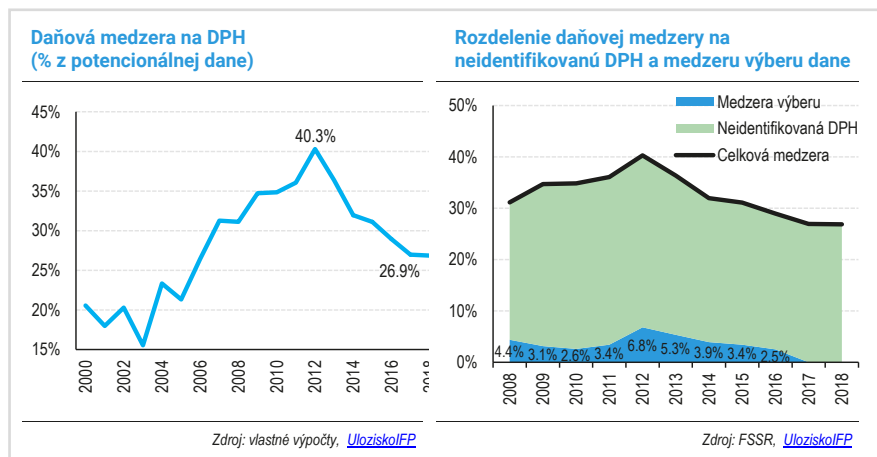

Zdroj: Facebook

„Daňová medzera v DPH (teda rozdiel medzi potenciálnym a skutočným výberom dane) na Slovensku predstavuje okolo 23 percent a pri spotrebných daniach z minerálnych olejov na úrovni približne 13,7 až 16,8 percenta. Ich zníženie by bolo účinným spôsobom, ako zvýšiť daňové príjmy. **No zásadne zlepšiť výber daní sa politici odhodlávajú už desiatky rokov bezvýsledne.**“

Brigita Schmögnerová, bývalá ministerka financií⁴⁸

Ak bolo vyššie spomínané, že náš daňový systém je priveľmi orientovaný na zdaňovanie ekonomickej aktivity, tak s tým súvisia aj spotrebné dane, ktoré na Slovensku tiež tvoria veľkú časť celkového daňového mixu a zároveň, hlavne u DPH, máme síce z roka na rok menší, no stále vysoký daňový klin (medzera). Táto medzera býva v politických debatách často spomínaná ako prípadný zdroj na financovanie predvolebných sľubov, no rovnako ako v prípade korupcie ide skôr o holuba na streche ako o vrabca v hrsti.

Obr. 15 – daňová medzera na DPH (IFP)

Samozrejme, aj tadiaľto vedie cesta a v znižovaní daňových medzier je potrebné pokračovať, no ide o beh na dlhú trať, nie o nejaký jednoduchý recept na rýchle získanie zdrojov financovania politických sľubov. Daňový klin je na

.....

48 <https://nazory.pravda.sk/analyzy-a-postrehy/clanok/544763-z-cannes-a-limassolu-do-premierskeho-kresla/>

Slovensku z veľkej časti tvorený sivou ekonomikou (obr. 15)⁴⁹, ktorú sa určite nepodarí preklopiť do oficiálnej ekonomiky tak rýchlo a jednoducho. Zvlášť ak sa opatrenia na potieranie sivej ekonomiky, ako elektronické pokladne alebo napojenie pokladní na daňovú správu stretávajú s negatívnymi a demagogickými reakciami zástupcov biznisu, bankových analytikov a analytikov libertariánskych think tankov.

Daňové medzery sa vyskytujú asi pri každej dani, no na Slovensku je najvyššia medzera práve pri DPH a spotrebných daniach. Menšie medzery sú aj pri korporátnych daniach (daňová optimalizácia, transferové oceňovanie, daňové raje, sivá ekonomika) a pri dani z príjmov (sivá ekonomika).^{50, 51}

.....
49 <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-da-nova-medzera-dph.html>

50 <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/ekonomicke-ana-lyzy/50-danovy-report-slovenskej-republiky-2018-oktober-2018-2.html>

51 <https://komentare.hnonline.sk/komentare-hn/515932-ako-hacknut-konsolidaciu>

BOX 4

Zdroj: iness.sk

„Celkové daňovo-odvodové zataženie obyvčajného pracujúceho je okolo 50 percent, čo je približne na úrovni priemeru EÚ. Veľký sociálny štát, ktorým Slovensko má, niekto platiť musí.“

Radovan Ďurana, INESS⁵²

DENNÍK N Slovensko Komentáre Koronavírus Matovičova vláda Svet Blog Denník E Ďalšie Moje konto

Klimatická zmena 13. marca 2020 16:34

INESS by si mal poriadne doštudovať klimatickú krízu

JURAJ MELICHÁR • Zapnúť články e-mailom

Tragédia slovenských ekonomických libertariánov

Jozef Dovbša | 13. júna 2018 | 2 | 2684

Odkiaľ pochádza dominantná črta slovenského ekonomického diskurzu o potrebe minimalizovania škrtu a čo s tým môžeme urobiť.

V apríli tasilaj seminár starší výnisk Radovana Ďurana, analytika think-tanku INESS.

SME SK DOMOV REGIÓN Y EKONOMIKA SVET KOMENTÁRE KULTÚRA ŠPORT VIDEO AUTO TECH ŽENA BYVANIE ZDRAVIE

Politika Spoločnosť Cestovanie Fotografie Jedlo Kultúra Auto-moto Ďalšie Blogeri

SME.sk > Blog SME.sk > Ján Košč > Nezaradené

INEKO a INESS si to musia doštudovať, alebo klamú (rozhovor o prac. prostredí časť 2.)

20.6.2016 o 16:33 | (upravené 20.6.2016 o 20:50) Karma článku: 3,31 | Prečítané: 1216x

Think tanky by mali prestať klamať, alebo si problematiku poriadne doštudovať. Ak sú ľudia nespokojní, nadávať pri pive skutočne nepomôže.

POLE kultúro-spoločenský blog

Home > Ekonomika > Ekonomické záujmy v slovensku

EKONOMICKÉ ZÁJUMY V SLOVENSKÝCH MÉDIÁCH

Ján Schmidt | 8. marca 2017

V médiách sa zriedka objaví nejaká ekonomická téma, ku ktorej by analytici think-tanku INESS (Inštitút ekonomických a spoločenských analýz) nedostali priestor vyjadriť sa. Podľa výročnej správy tejto neziskovej členovia združenia zaregistrovali v roku 2015 828 mediálnych výstupov a článkov, čo je v priemere viac ako dve udalosti každý deň.

POLE

Like Page

Share

52 <https://index.sme.sk/c/22323046/radovan-durana-o-socialnych-opatreniach-rozhovor.html?ref=index-bno-1>

Sociálny štát

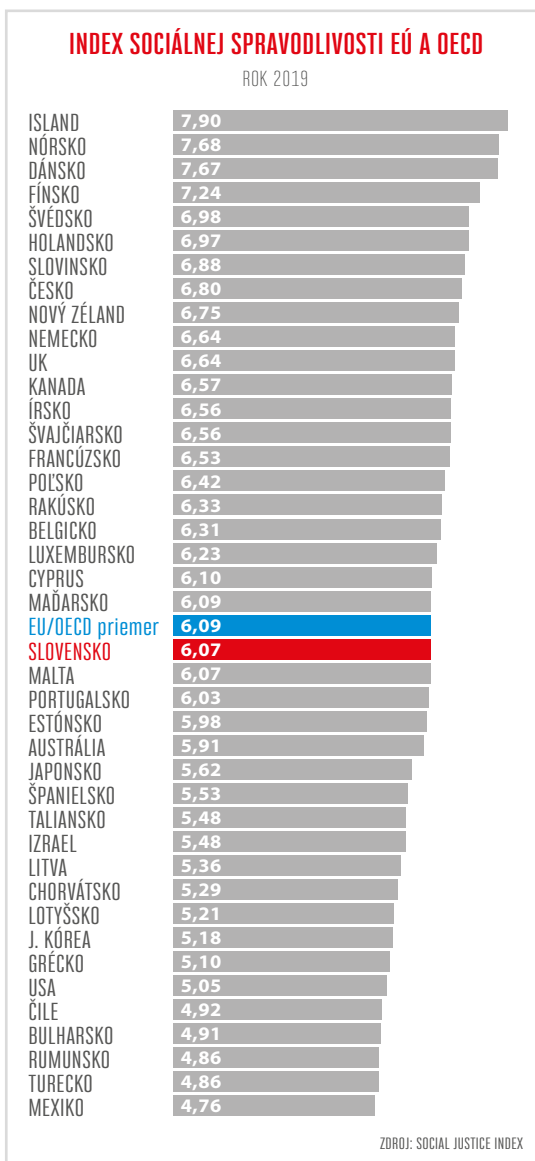
Tvrdenie Radovana Ďurana z INESS (box 4) je sčasti pravdivé a sčasti zavádzajúce. Samozrejme, že akokoľvek veľký sociálny štát musí niekto platiť a samozrejme, že sociálny štát je potrebné financovať aj z daňovo-odvodového zataženia práce. Zavádzaním je však tvrdenie, že Slovensko má veľký sociálny štát. Ak odhliadneme od nespokojnosti bežných občanov⁵³,⁵⁴ s úrovňou poskytovaných služieb sociálneho systému na Slovensku, tak napr. podľa Indexu sociálnej spravodlivosti⁵⁵ patrí Slovensku v rámci krajín OECD podpriemerné hodnotenie (obr. 16).

.....

53 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>

54 <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/sk/be-hard/eurobarometer>

55 https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/SJI_2019_In_a_nutshell_Web.pdf

Obr. 16 - index sociálnej spravodlivosti

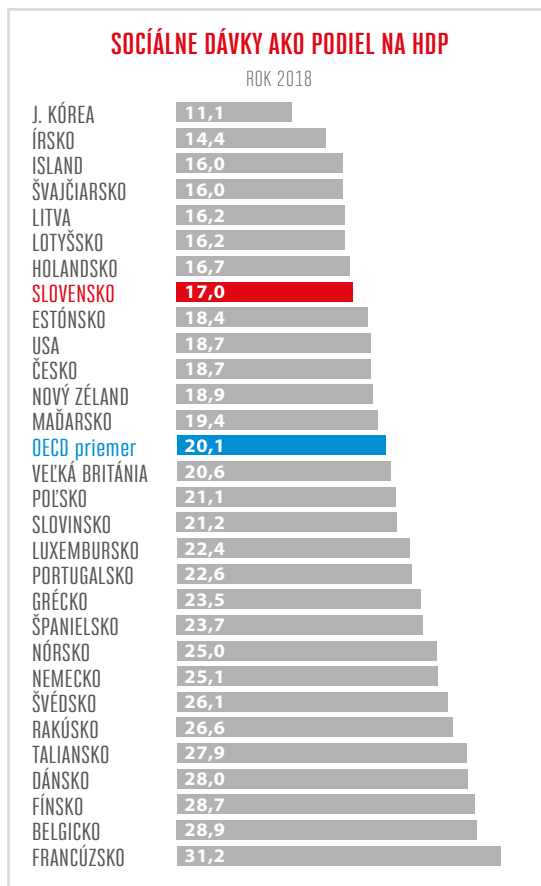
Výsledky vyššie spomínaného indexu potvrdzuje aj komparácia dát, ukazujúcich, aký podiel z HDP smeruje do sociálnej oblasti. Slovensko patrí ku krajinám s najnižšími podielmi (obr. 17)⁵⁶ a zároveň aj pohľad na štruktúru sociálnych výdavkov potvrdzuje nízke výdavky v jednotlivých dávkach.⁵⁷

A rovnakým zavádzaním je sugescia, s akou sa Ďurana snaží tvrdiť, že sociálny štát je potrebné udržiavať vysokým daňovo-odvodovým zaťažením práce. Dôkazom, že to tak vôbec nemusí byť, je relatívne nízke daňovo-

odvodové zaťaženie príjmov v Dánsku (obr. 1) aj napriek tomu, že Dánsko patrí ku krajinám s najrobustnejším sociálnym štátom (obr. 16 a obr. 17) a zároveň s druhým najvyšším podielom združenej daňovej kvóty na HDP podľa Eurostatu (obr. 12) a tretím podľa OECD (obr. 14).

Aj v tomto prípade musíme skonštatovať, že kvalitnejšie nastavenie daňového mixu by pomohlo aj tým, že by príjmy z práce na Slovensku nemuseli byť zaťažované v takej miere, v akej dnes zaťažené sú.

Pri pohľade na graf (obr. 17) zobrazujúci sociálne výdavky ako podiel na HDP možno skonštatovať, že slovenské výdavky na sociálny štát sú podpriemerné nielen v porovnaní s krajinami OECD, ale sú nižšie ako výdavky ostatných krajín V4, Rakúska, alebo Slovinska. Ani zvýšenie minimálneho dôchodku, vrátane zmeny

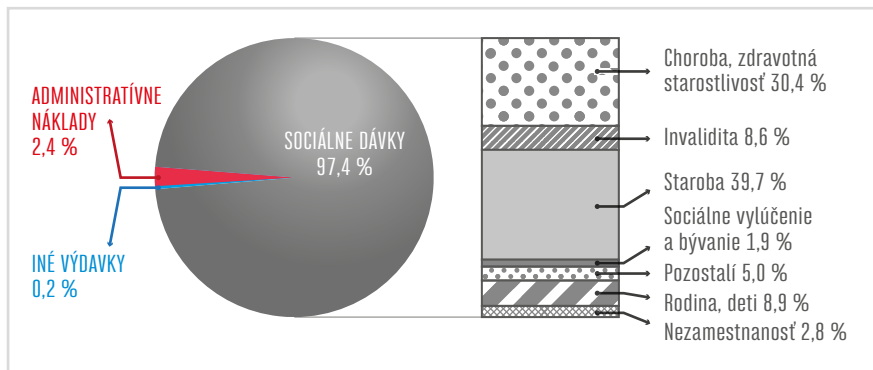
Obr. 17 – sociálne výdavky ako percento HDP

56 https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SOCX_AGG

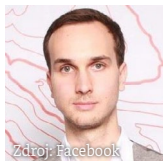
57 https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/2019/material_sprava_o_soc_situacii_obyvatelstva_sr_2018_vlada.pdf

pravidiel jeho priznania a prípadné zachovanie schváleného 13. dôchodku, s týmto nízkym podielom zásadné zmeny neurobí. Preto je doslova hrubým zavádzaním tvrdenie, že Slovensko má silný sociálny štát. Realita je taká, že ho ani len náhodou nemá.

Štruktúra sociálnych výdavkov na Slovensku tiež nepatrí medzi ukážkové a pre tých najchudobnejších (tak často kritizovaných) vynakladá len 1,7 % zo všetkých sociálnych dávok^{58, 59, 60}, ale táto téma je už mimo rozsahu tejto publikácie.

Obr. 18 – hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2016 (Benedeková a Balica 2019)

Zdroj: Facebook

„Slovenský sociálny systém je konzervatívny. Nemusíme to meniť, ale mali by sme to vedieť. Práve z hodnotových základov, nie technických parametrov, vyplývajú jeho hlavné plusy a zlyhania. Redukcia systému na jednotlivé dávky a opatrenia pripomína frázu 'pre stromy nevidieť les'.“

Marek Plavčan, odborník na politickú ekonomiu, HB Reavis⁶¹

58 BENEDEKOV, M.A. J. BALICA: Moc argumentov. Bratislava: OZ KOVO, 2019.

59 DINGA J.: Rómovia a sociálne dávky: Sú Rómovia problémom verejných financií Slovenska? Bratislava: INESS, 2016.

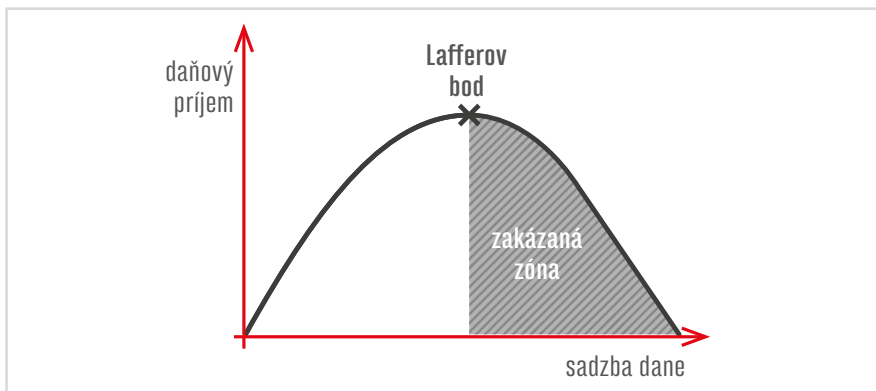
60 <https://dennikn.sk/blog/939397/aky-socialny-stat-je-slovensko/>

61 <https://dennikn.sk/blog/939397/aky-socialny-stat-je-slovensko/>

Efektivita verejných financií

Popri správnom nastavení daňového systému a daňového mixu je dôležitou otázkou aj efektivita využitia takto získaných zdrojov. Z ekonomického hľadiska síce tieto témy spolu priamo nesúvisia, z hľadiska spoločenskej zodpovednosti a etiky sú však hlboko previazané. Naš daňový systém je pod neustálou palbou žiadostí o znižovanie zaťaženia aj z dôvodu nízkej transparentnosti a efektivity využitia zdrojov. Napríklad krajiny Škandinávie, ktoré majú najväčšie sociálne štáty (obr. 16 a 17), naopak vykazujú oveľa vyššiu ochotu firiem a obyvateľov platiť mnohokrát aj vysoké dane (obr. 1, 5 a 12). Je to tak hlavne preto, že tamojší sociálny systém a verejná správa sú vysoko efektívne, transparentné a korupcia je na veľmi nízkej úrovni.

Kváziargumentmi, ktorými sa snažia argumentovať tí, čo požadujú len znižovanie daní a odvodov na Slovensku, sú vysoká miera korupcie, daňová medzera pri výbere HDP a iných daní a nízka efektivita verejných výdavkov. Vyššiu efektivitu a transparentnosť a nižšiu korupciu však určite nedosiahneme tým, že budeme len bezhlavo znižovať daňové zaťaženie.

Obr. 19 – Lafferová krivka

(pozn: o sklone a miere naklonenia Lafferovej krivky na jednu zo strán sa vedú polemiky)

Propagátori znižovania daní a odvodov často argumentujú Lafferovou krivkou (obr. 19), no týmto teoretickým konštruktom argumentujú zásadne jednostranne. Ešte nikomu sa nepodarilo určiť, aká je presná výška daňovej sadzby, keď je výnos na maxime, a tak je tvrdenie, že znižovanie daňovej sadzby vždy prinesie zvýšenie výnosov, príliš zjednodušujúcim záverom. Keď budeme mať daňovú sadzbu blízku nule, budeme mať daňový výnos vyšší ako napríklad pri 21-percentnej sadzbe? Ak sa nachádzame napravo od vrcholu krivky, tak po znížení daňovej sadzby nám príjmy narastú, no ak sa nachádza-

me naľavo od vrcholu krivky, dôjde k poklesu výnosov.

Tak, ako pri žiadnej dani zatiaľ nikto nedokázal jednoznačne identifikovať ideálnu daňovú sadzbu pre Lafferov bod, aj odhady, či sa dnes pri akejkoľvek dani nachádzame napravo alebo naľavo od vrcholu krivky, sú len vešteniu podobné tvrdenia.

Ak by sme argumentáciu teoretickým konceptom Lafferovej krivky chceli prijať do dôsledkov, tak môžeme rovno tvrdiť, že treba zaviesť 50-percentné zdaňovanie, pretože podľa tejto krivky vtedy dosiahneme maximálny výber daní.

Karanténa, Covid-19 a ekonomické opatrenia

Zdroj: Facebook

*„Nemôžeme sa vrátiť tam, kde sme boli, keď zasiahol Covid-19, kedy boli mnohé krajiny voči kríze zbytočne zraniteľné. Pandémia nám tým najhorším spôsobom pripomína cenu, ktorú platíme za **diery v systémoch zdravotníckej starostlivosti, sociálnej ochrany a verejných služieb.***

*Vírus umocnil a zhoršil nerovnosť, predovšetkým rodovú, pričom odhalil **spôsob, akým bola formálna ekonomika udržiavaná na pozadí neviditeľnej a neplatennej práce, najmä v oblasti starostlivosti.** Upozornil na súčasné ľudskoprávne výzvy vrátane stigmy a násilia na ženách.*

Teraz je ten správny čas zdvojnásobiť úsilie a vybudovať ešte inkluzívnejšie a udržateľnejšie ekonomiky a krajiny, ktoré budú odolnejšie voči pandémie, klimatickým zmenám a ďalším globálnym výzvam.

Obnova musí viesť k inej ekonomike.“

António Guterres, generálny tajomník OSN⁶²

Protiepidemiologické opatrenia prijaté proti šíreniu nákazy Covid-19 spôsobili na jar 2020 značné problémy nielen ekonomike na Slovensku, ale na celom svete. Samozrejme, že vlády jednotlivých krajín začali prijímať mnohé opatrenia, od rozpočtových a fiškálnych až po monetárne, a došlo samozrejme aj na zmeny rôznych zákonov. Účelom tejto práce nie je porovnávať opatrenia, no istým porovnaniam sa nevyhneme.

Koronakríza a jej dôsledky ukázali dramaticky viditeľné rozdiely medzi akcieschopnosťou inštitúcií jednotlivých krajín a aj krajín samotných. Niektoré okamžite začali s masívnou podporou zamestnancov a ekonomík a iné sa skôr vystrašene prizerali, pričom akčnosť a masívnosť pomoci jednotlivých krajín bola priamo úmerná výške podielu združenej daňovej kvóty na HDP (obr. 12) a veľkosti sociálneho štátu (obr. 16 a 17).

Kým mnohé krajiny, napr. Nemecko a Dánsko, nasadili okrem iných aj masívne opatrenia, ktoré sa zjednodušene označujú ako „Kurzarbeit“ (správne Kurzarbeitgeld), tak Slovensko v tejto oblasti bolo o dosť rezervovanejšie. Rezervovanosť slovenskej vlády vyplývala hlavne z toho, že tieto opatrenia nedokázali – ani dočasne – financovať zo zdrojov sociálnej poisťovne ako v Nemecku (Spolková agentúra pre prácu). Podobný inštitút, aký má Nemecko už sto rokov⁶³, sme mali do roku 2004 aj na Slovensku, v tej dobe bol však zrušený v rámci vtedajších neoliberálnych reforiem. Slovenská verzia „Kurzarbeitu“, ktorá sa na začiatku apríla 2020 netýkala všetkých zamestnancov postihnutých krízou, bola financovaná zo štátneho rozpočtu a z nevyčerpaných eurofondov. Keďže financie určené v Nemecku na Kurzarbeitgeld nie sú výdavkom

62 <https://komentare.sme.sk/c/22383575/vsetky-ruky-na-pomoc.html>

63 http://www.fes.sk/fileadmin/user_upload/Kurzarbeit_v_obdobi_koronakrizy_1.pdf

štátneho rozpočtu a zároveň smerujú rovno k zamestnancom, nevzťahujú sa na ne obmedzenia (pravidlá štátnej pomoci v EÚ, výnimku tvoria schémy de minimis⁶⁴, ktoré využilo Slovensko).

Na Slovensku naopak vláda z hľadiska neexistencie dostatočných fondov sociálnej poisťovne použila také schémy, na ktoré sa obmedzenia vzťahovali, pričom takáto pomoc bola pre stredné a veľké firmy nedostatočná. Ak slovenská vláda chcela pomôcť aj väčším zamestnávateľom, tak musela najprv požiadať EÚ o zmenu pravidiel. V Nemecku ani v Dánsku sa politici Bruselu nemuseli na nič pýtať⁶⁵, no SR si na dôvažok musela aj požičať prostredníctvom predaja štátnych dlhopisov⁶⁶. Európske inštitúcie síce už v polovicike marca 2020 oznámili zvýšenie obmedzení pre štátnu pomoc z 200 tis. na 500 tis. Eur⁶⁷, no Slovensko svoju prvú pomoc pre ekonomiku obmedzilo na pôvodnú výšku. Aj napriek možnostiam slovenské inštitúcie nepožiadali ani o odsúhlasenie výnimiek pre ďalšie podporné mechanizmy, ako to do začiatku apríla urobili napr. Poľsko, Estónsko, Írsko, alebo Francúzsko.⁶⁸ Pomoc veľkým firmám v problémoch legislatívne vláda odštartovala až v druhej polovici apríla, po mediálnom nátlaku zamestnávateľských organizácií⁶⁹,⁷⁰ a po prvých nahlásených hromadných prepúšťaniach⁷¹,⁷². Podľa údajov MMF k 16. 4. 2020 mali v Nemecku na pomoc ekonomike pripravených 4,9 percent HDP, v Dánsku 2,6 percenta HDP, v Slovinsku 2,1 percenta HDP a na Slovensku iba 1 percento HDP.⁷³,⁷⁴

Rôzni politici, zamestnávatelia a analytici roky pred udalosťami z jari 2020 pre Slovensko ordinovali a odporúčali politiku škrtov, znižovania daní, zni-

.....

64 http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/02/pravidlapreposkytovaniemini-malnepomoci1_1.pdf

65 <https://komentare.sme.sk/c/22370989/mytus-menom-kurzarbeit.html>

66 <https://e.dennikn.sk/1844609/slovensko-si-pozicalo-15-miliardy-na-105-ro-ka-urok-nam-dvihla-koronakriza/>

67 <https://e.dennikn.sk/minuta/1806174>

68 https://ec.europa.eu/slovakia/news/najnovsie_spravy_o_opatrenia_eu_v_suvislosti_s_covid-19_sk

69 <https://www.forbes.sk/zamestnavatelia-su-nespokojni-ziadaju-rychlejsie-opatrenia-a-pomoc-aj-pre-velke-firmy/>

70 <https://www.ta3.com/clanok/1179815/tb-predstavitelov-zamestnavatelov-o-opatreniach-na-podporu-ekonomiky.html>

71 <https://ekonomika.sme.sk/c/22372164/masivne-prepustanie-decodom-dal-vypovede-vice-ako-devatsto-zamestnancom.html>

72 <https://e.dennikn.sk/minuta/1841582>

73 <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

74 <https://www.cvp.sk/content/suhrnna-sprava-covid.pdf>

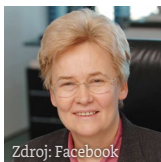
žovania odvodov, úspory vo verejných financiách a konzervatívnu fiškálnu i monetárnu politiku, ktorú sme vraj mali aplikovať. Presadzovaním týchto politík sa roztočila špirála tzv. pretekov ku dnu (Race to the Bottom), ktorá spôsobila nielen nízke sociálne výdavky⁷⁵ na dôchodky, dávky v nezamestnanosti, sociálne dávky, atď. (obr. 17), ale aj neutešený stav verejných financií, nazývaný eufemisticky „prázdna špajza“. Ak sa pozrieme na obr. 12, tak je samozrejme jasné, prečo Nemecko a Dánsko mali prinajmenšom na začiatku krízy dostatok zdrojov na masívne financovanie opatrení.⁷⁶

Zdroj: SME

„Výhodou nemeckého systému Kurzarbeitgeld s priebežným vytváraním rezerv z príspevkov firiem a zamestnancov je práve to, že nespadá pod štátnu pomoc. V budúcnosti takýto systém môžeme zaviesť, aby sme si vytvárali rezervy na krízové časy.“⁷⁷

Eduard Žitňanský, redaktor dvojtyždenníka Profit

Zdroj: Facebook

„Zdalo sa, že neobmedzená viera vo voľný trh, ktorý všetko vyrieši, po druhej najväčšej kríze kapitalizmu odumrie. Ako bájnny vták Fénix vstala z popola. Ani nie tak na univerzitnej pôde, aspoň nie na západných univerzitách, ale v politikách mnohých vlád.

*Nie je to náhoda. **Volanie po minimálnom štáte, po okresaní regulácií a po nízkych daniach a presvedčenie, že štát býva zlý hospodár, je charakteristické pre podnikateľskú sféru a politické strany, ktoré jej záujmy reprezentujú.***

Voľný trh sa stal zaklínadlom, no iba dovtedy, dokiaľ sa to biznisu hodí. Už priemyselník Andrew Carnegie, oddaný vyznávač voľného trhu, roky loboval u vlády Spojených štátov, aby na britskú ocel uvalila clo. V roku 1870 sa toho dočkal: každá tona dovezenej ocele sa zatažila clo 28 dolárov. Aj to pomohlo, aby neskôr vznikol U. S. Steel, v čase svojho zrodu najväčší producent ocele na svete.“

Brigita Schmögenerová, bývalá ministerka financií⁷⁸

Samozrejme, nemožno sa vyhnúť ani arbitrážnym rozhodnutiam vo verejných výdavkoch akože ľavicových vlád na Slovensku pred rokom 2020, ktoré namiesto systémových zmien daňového a sociálneho systému zavádzali ad hoc riešenia pod heslom „Slovensku sa darí“. Vládami prijímané sociálne balíčky, ktoré sčasti riešili vybrané problémy slovenského sociálneho systému, nedokázali zabezpečiť stabilitu a udržateľnosť systému v prípade príchodu nečakaných udalostí typu „čierna labuť“.

.....

⁷⁵ https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/2019/material_sprava_o_soc_situacii_obyvatelstva_sr_2018_vlada.pdf

⁷⁶ <https://komentare.sme.sk/c/22371197/od-trhu-k-statnym-zasahom.html>

⁷⁷ <https://komentare.sme.sk/c/22376681/bude-raz-zasa-dobre.html>

⁷⁸ <https://nazory.pravda.sk/analyzy-a-postrehy/clanok/547637-budeme-po-pandemii-mudrejsi/>

Aj v daňovej oblasti sa ľavicové vlády pred rokom 2020 správali skôr konzervatívne až liberálne. Jedine zavedenie tzv. „milionárskej dane“^{79, 80} – vyššej sadzby dane z príjmov – sa dá označiť za reformu ľavicovú. Táto zmena, ktorá zlomila krk dovtedy pravicovými vládami ospevovanej „rovnej dani“, sa síce dala označiť za pozitívnu zmenu, no keďže nedošlo k zásadnejším zmenám celého systému daní a odvodov, ani k reforme sociálneho systému, nedošlo k zmenám, ktoré by boli z hľadiska udržateľnosti systému a pripravenosti na otrasy žiaduce.

Aj udalosti spojené s ekonomickými opatreniami v boji s koronavírusom Covid-19 ukázali, že zlé nastavenie daňového mixu a nízka miera prerozdelenia spôsobili nedostatočné zdroje verejných inštitúcií. Dokonca aj mnohí dovtedajší obhajcovia nízkych daní, „menej štátu“ a rušenia regulácií zrazu začali chváliť štátne zásahy v Nemecku a Dánsku a kritizovať nedostatočné opatrenia slovenskej vlády.^{81, 82, 83} O tom, že na takéto opatrenia treba tú „spoločnú špagzu“ aj naplňať, už radšej pomlčali a aj naďalej budú pravdepodobne šíriť klamstvá o „veľkom sociálnom štáte, ktorý Slovensko má“⁸⁴ a presadzovať namiesto zásadnej reformy daní a odvodov len ich znižovanie v prospech biznisu⁸⁵, škrtý vo verejných výdavkoch, ak sa ich to netýka, a samozrejme aj zásadné okresávanie práv pracujúcich.⁸⁶

Slovenská spoločnosť, ekonomika, sociálny systém, ale aj verejné financie sa musia po koronakríze zásadne zmeniť, smerujúc k spoločnosti, ktorá bude viac sociálna, menej nerovná a viac reflektujúca environmentálnu udržateľnosť. Vrátiť sa k predkrízovému normálu bude znamenať návrat k neudržateľnému trhovému kapitalizmu orientovanému na nikdy nekončiaci rast, ktorý svoje problémy, ako ukázala realita, nedokázal vyriešiť toľko ospevovanou neviditeľnou rukou trhu.

Tou neviditeľnou rukou trhu, ktorú stále spomínajú rôzni analytici a politici ako nejaký ekonomicky nespochybniteľný fakt, no ktorej existencia bola už mnohokrát empiricky i filozoficky dávno vyvrátená. Český ekonóm Sedláček

.....

79 <https://www.etrend.sk/ekonomika/delenie-koristi-koniec-rovnej-dane.html>

80 <https://ekonomika.sme.sk/c/6736158/zarezali-sme-posvatnu-kravu-pravice-rovnu-dan-chvalil-sa-v-cesku-fico.html>

81 <https://www.rtvs.sk/radio/archiv/1175/1306004>

82 <https://www.forbes.sk/zamestnavatelia-su-nespokojni-ziadaju-rychlejsie-opatrenia-a-pomoc-aj-pre-velke-firmy/>

83 <https://komentare.sme.sk/c/22376681/bude-raz-zasa-dobre.html>

84 <https://index.sme.sk/c/22323046/radovan-durana-o-socialnych-opatreniach-rozhovor.html>

85 <https://e.dennikn.sk/1843687/s-kurzarbeitom-na-velke-dlhy/>

86 <https://komentare.sme.sk/c/22378342/zabudnite-na-rekordnu-minimalnu-mzdu.html>

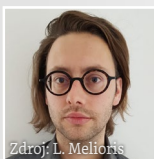
prirovnáva vieru v neviditeľnú ruku trhu k náboženskému presvedčeniu.⁸⁷

Cestou je zapracovať na sociálnom rozmere európskej integrácie a vyhnúť sa riešeniam používaným počas finančnej krízy pred desaťročím, keď mnohé členské štáty EÚ boli nútené vykonať prísnu finančnú konsolidáciu a opatrenia na vnútornú devalváciu prevažne z dôvodu nedostatku spoločných stabilizačných mechanizmov v rámci nedokončenej európskej hospodárskej a menovej únie. Závažné sociálne ťažkosti boli zhoršované takisto politikami škrtov a obmedzovania práv pracujúcich a ich zástupcov.

.....

87 SEDLÁČEK, T., 2009. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65. pole. ISBN: 9788090394438

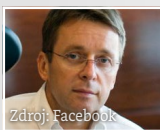
BOX 5

Zdroj: L. Melioris

„Technologicky najvyspelejšie firmy, ktoré vnímam ako predvoj robotizácie, sa nám dnes vysmieľajú. Priemerný zamestnanec u jedného z najatraktívnejších zamestnávateľov na Slovensku zarobí za rok viac, než jeho firma zaplatí na daniach. Vlastníkom robotov bude nutné vysvetliť, že je v ich záujme platiť vyššie dane.“

Libor Melioris, ekonóm⁸⁸

Zdroj: Facebook

„Medzi ekonómami je v zásade zhoda na tom, že by sa nemali zvyšovať priame dane. Ak dane zvyšovať, tak skôr zdanenie spotreby ako tvorby. Zároveň je zhoda, že by sa mali znižovať odvody. Máme veľmi vysoké zataženie práce.“

Ivan Mikloš, bývalý minister financií SR⁸⁹

Zdroj: Facebook

„Piketty má aj rôzne návrhy. Kľúčový je ten, ktorý by pomohol odstrániť nerovnosť v prístupe k vzdelaniu: navrhuje zaviesť špeciálny rozpočet na vzdelanie pre každého občana, ktorý by ho mohol využiť podľa vlastného uváženia. A, samozrejme, navrhuje **progresívne zdanenie, demokratickú Európskej únie a tzv. „občiansky príjem“.“**

Martin M. Šimečka, bývalý šéfredaktor SME⁹⁰

„Teória predpokladala, že deregulácia trhov a nižšie dane síce zvýšia príjmovú nerovnosť obyvateľstva, ale súčasne podporia rast ekonomiky natoľko, že z toho budú mať prospech všetci – podľa známej metafory, že ak sa zvýši hladina mora, stúpnu rovnako veľké aj malé lode. Teória vychádzala z presvedčenia, že vláda nie je dobrým hospodárom a treba nechať rozhodovanie na neviditeľnú ruku trhu. **Dáta však**

usvedčujú túto teóriu z omylu. Príjmová nerovnosť sa naozaj zvýšila, ale ekonomický rast bol pomalší ako pred nástupom neoliberalizmu.“

Ekonómia Rooseveltovej inštitúcie (USA)⁹¹ a Martin M. Šimečka, bývalý šéfredaktor SME⁹²

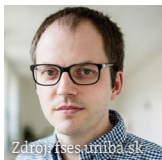
88 <https://e.dennik.sk/1727875/panel-expertov-treba-zdanit-robotov-a-robotky-ale-bo-sa-o-ne-pobit/>

89 <https://plus7dni.pluska.sk/rozhovory/ivan-miklos-slovaci-zarabaju-prilis-vela-to-co-robia-viem-ludia-budu-krutit-hlavou/4>

90 <https://dennik.sk/1769548/odkaz-mms-o-novej-knihe-thomasa-piketkyho-s-na-zvom-kapital-a-ideologia/>

91 https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2020/01/RI_The-Empirical-Failures-of-Neoliberalism_brief-202001.pdf

92 <https://e.dennik.sk/1744968/odkaz-mms-o-zlyhani-teorie-ekonomického-neoliberalizmu/>

Zdroj: Resurcia.sk

*„Daňový systém by mal zodpovedať výsledkom spoločenských konfliktov, odmeňovať to, čo spoločnosť vníma pozitívne, a naopak trestať to, čo vníma negatívne. Ak je rovnosť uznávanou hodnotou, **malo by zdanenie byť progresívne.** Ak je problémom pre spoločnosť koncentrácia bohatstva, **je na mieste daň z majetku.** Ak spoločnosti vadí ničenie životného prostredia, **treba zaviesť ekologické dane.** Diskusii o daniach by mala predchádzať filozofická diskusia o tom, **v akej spoločnosti chceme žiť.** V súčasnosti však **neexistuje rovnosť v prístupe do tejto diskusie.** Kým majiteľ kapitálu z Penty či Esetu môže podporiť jemu blízke médium alebo think-tank, najmladšia generácia zastupujúca prírodu svoj hlas prejavuje na ulici.“*

Tomáš Profant, Výskumný pracovník, Ústav mezinárodných vzťahů, Praha⁹³

.....

93 Mailová komunikácia s autorom

Chýbajúce dane

V predchádzajúcich kapitolách sme popísali aktuálny stav, ako aj rôzne možnosti a východiská, ako zmeniť/reformovať náš daňový systém. Samozrejme, ak chceme náš daňový systém nastaviť lepšie a nastaviť ho spravodlivejšie, proticyklicky a preventívne voči ťažko predvídateľným a zriedkavým udalostiam, ktoré majú významné následky (čierna labuť)⁹⁴, určite nebude stačiť urobiť len nejaké kozmetické zmeny. Zmeny musia byť komplexné, reflektujúce nielen požiadavky biznisu a pracujúcich, ale aj potreby spoločnosti a sociálneho systému, inak nemá zmysel sa do nich vôbec púšťať.

Taktiež nie je celkom možné len skopírovať aktuálny stav z nejakých iných krajín, pretože najprv si musíme vyjasniť, kam sa ako spoločnosť chceme uberať. Či vôbec chceme zmeniť príklon nášho daňového mixu k vyššiemu zdaňovaniu práce. Či chceme mať konzervatívny, liberálny, alebo sociálno-demokratický sociálny štát a aké má byť podrobnejšie nastavenie sociálneho systému.

Bezhlavo sa púšťať do kopírovania daňových systémov iných krajín sa nedá aj kvôli rozdielom v štruktúrach ekonomík, rozdielom vo vlastníctve nehnuteľností, rozdielom v zadlžení a finančných aktívach obyvateľstva atď.

Počúvneme rady medzinárodných inštitúcií, ktoré nám odporúčajú zavádzať ekologické dane? Zavedieme odporúčané vysoko progresívne zdanenie majetku a dedičstva? A počúvneme odporúčania týchto organizácií, aby sme zaviedli ešte vyššiu progresivitu pri dani z príjmov (znižiť zataženie nízkych miezd a zvýšiť zataženie vysokých miezd)?^{95, 96, 97, 98, 99, 100}

Rovnako sa treba zaoberať diskusiou o daniach/odvodoch z robotov, o zdanení technologických gigantov (digitálne dane), o tom, ako sa vysporiadame s daňovými rajmi a či sa zavedie spoločný EÚ daňový základ, o ktorom sa siahodlho diskutuje.

.....

94 <https://www.skolske.sk/clanok/52241/abeceda-ekonomiky---cierna-labut>

95 OECD: Tax Administration 2019: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies, OECD Publishing, Paris,

96 <https://www.oecd.org/economy/surveys/Slovak-Republic-2019-OECD-economic-survey-over-view.pdf>

97 <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komenta-re/22-nizke-dane-slovensku-vidi-aj-oecd-december-2015.html>

98 <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komenta-re/22-lepsia-dan-z-nehnutelnosti-hrsti-nez-dan-z-prijmu-streche-november-2018.html>

99 <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-2522770x.htm>

100 <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-slovak-republic.pdf>

Autor tohto dokumentu nemá ambíciu hodnotiť, ktorá z vyššie uvedených možností je správna, ani netvrdí, že najlepším spôsobom je nejaká kombinácia týchto možností. V každom prípade je dôležité diskutovať a hľadať riešenia na odbornej úrovni bez zbytočných ideologických hádok, nálepkovania a vzájomného obviňovania sa. Základom diskusie však musia byť záujmy spoločnosti, obyvateľov, funkčných a akcieschopných inštitúcií a sociálneho systému. Je načas, aby sme, poučení z minulými ekonomickými a finančnými krízami, ako aj aktuálnou „koronakrízou“, definitívne opustili neoliberalny model i tzv. preteky ku dnu (Race to the Bottom).

BOX 6

Zdroj: svusav.sk

Paradoxom je „že ľudia s nižšími príjmami vo voľbách často podporujú strany s programom, ktorý prináša výhody najmä tým s vysokými príjmami“ (Haidt a Graham 2007 in: Dobeš 2019, s. 72), pričom „hovoríme o daňovej politike, keď pravivé strany podporujú menej progresívne dane a následne nižšie výdavky štátu do sociálnej politiky, školstva, či zdravotníctva“

„Aj tento paradox má pravdepodobne viacero príčin: Fungovanie ekonomiky je relatívne zložitá téma, a preto mnohí ľudia nemusia vidieť súvis medzi politikou a ekonomikou. Na politických stranách ich môže lákať charizma polit-

kov, či iné, neekonomické politiky.¹⁰¹

Ďalšou príčinou môže byť to, že súčasné médiá majú veľký vplyv na zmysľovanie ľudí. Zároveň sú médiá v drvivej miere súkromne vlastnené a ich prvoradým cieľom je zvyšovanie zisku. Kombinácia toho, že majiteľmi médií sú už z definície bohatí ľudia, a toho, že médiá do veľkej miery závisia od inzercie súkromných firiem, znamená, že médiá sa prirodzene snažia propagovať naratív, ktorý podporuje záujmy vlastníkov.¹⁰²

No je tu i tretí, psychologický motív. Chudobnému človeku často nie je príjemné priznať si, že je chudobný. Ak nie je vnútorne dostatočne silný, aby si uvedomil, že „chudoba na cti netratí“, prichádzajú do hry mechanizmy popierania. Popieranie je veľmi účinný nástroj, ktorý chráni náš sebaobraz či naše ego pred poškodením. Následkom je, že sa chudobný človek stotožňuje s bohatým, slabý so silným. Má voči nim sympatiu, aj keď následky tejto sympatie preňho z dlhodobého hľadiska nemusia byť pozitívne. Lacan sa tohto motívu dotýka, keď hovorí, že ľudia často konajú proti záujmom svojej triedy.¹⁰³

(Dobeš 2019, s. 72-73).

Marek Dobeš, samostatný vedecký pracovník SAV

.....

101 HAINDT, J.: Why Do They Vote That Way? New York: Vintage Books, 2018.

102 MCCHESENEY, R.W.: Rich Media, Poor Democracy: Communication Politics in Dubious Times. New York: The New Press, 2015.

103 DOBEŠ, M.: Túžba po uznaní alebo prečo chudobní bojujú za práva bohatých. In: Slavoj Žižek a kritika ideológie, Košice: POLE.

Záver

Na Slovensku sa o daňovo-odvodovom zatažení často diskutuje, ako sme si však ukázali, málokedy seriózne. Na jednej strane autor tejto publikácie chápe, že zástupcovia zamestnávateľov a analytici napojení na ich peňazovody sa touto diskusiou snažia prelobovať zníženie daňovej záťaže, aby si z koláča čo najviac ukrojili pre seba, čo je v istom zmysle ich legitímna požiadavka. Problémom je skôr fakt, že slovenský mediálny priestor v podstate neposkytuje miesto iným ako neoliberálnym ekonomickým názorom. Následkom tejto jednostrannej mediálnej politiky prístupu k tejto tematike je nielen zaujímavý paradox (box 6) ale i preteky ku dnu (Race to the Bottom), prebiehajúce na Slovensku od roku 1989, resp. od roku 1993, pričom k akcelerácii tohto procesu došlo po roku 2002.

Neudržateľnosť neoliberálneho systému založeného na washingtonskom konsenze a pretekoch ku dnu sa na Slovensku ukázala nielen po vypuknutí finančnej krízy po roku 2007, z ktorej sa naša ekonomika postupne oklepala a vrátila sa k dovtedajšiemu fungovaniu, ale hlavne počas priebehu „koronakrízy“. Nastavenie daňovo-odvodového systému sa ukázalo byť neudržateľným z hľadiska neschopnosti vytvoriť dostatočné zdroje ani na prekonanie cyklickosti ekonomiky a nieto na ešte väčšie problémy reprezentované „čiernou labuťou“ s názvom Covid-19.

Zásadné rozdiely v akcieschopnosti európskych štátnych inštitúcií poukázali na fakt, že tie slovenské boli paralyzované nedostatkom finančných rezerv a neexistenciou plánov a postupov v krízových situáciách. Zlý daňový mix a veľmi nízka združená daňová kvóta spôsobili podfinancovanosť sociálneho systému a verejných rozpočtov, čo vyústilo do neschopnosti zvládnuť krízu aspoň v začiatkoch rýchlo a bez zadlžovania.

Zámerom tejto publikácie nebolo priniesť hotové riešenia. Autor si zaumienil poukázať na možnosti a potreby zásadných zmien, no na navrhnutie nastavenia jednotlivých parametrov sa necítil byť ani povolaný, ani dostatočne fundovaný. Zároveň pri jej písaní veril, že idey obsiahnuté v tejto publikácii sú dobrým začiatkom diskusie, ktorá bude v nasledujúcich mesiacoch a rokoch dôležitá, pričom jej logickým vyústením musia byť zásadné zmeny nielen daňového systému.

O autorovi

Mgr. Ján Košč je nezávislý sociálno-ekonomický analytik, odborár a občiansky aktivista, ktorý v súčasnosti pôsobí ako predseda základnej odborovej organizácie v U. S. Steel Košice a ako školiťel bezpečnosti práce.

Okrem práce v odborovej organizácii sa vo svojej vedecko-výskumnej činnosti špecializuje na komparatívne hodnotenie zamestnaneckého prostredia na Slovensku zo sociálneho, zdravotného a ekonomického pohľadu. Venuje sa aj problematike odborovej organizovanosti, pokrytia kolektívnymi zmluvami, zefektívňovania kolektívneho vyjednávania, politike nízkych miezd, minimálnej mzde, zvyšovaniu príjmovej a majetkovej nerovnosti, pracovnej migrácii a masmediálnej manipulácii.

Je spoluautorom publikácie a kampane „Koniec nízkym mzdám!“ a spoluzakladateľom OZ Pracujúca chudoba. Príležitostne publikuje komentáre v denníkoch SME, Denník N, Pravda, prispieva do kultúrno-spoločenského blogu POLE.

Predchádzajúce publikácie a odborné články:

KURUC, M. a J. KOŠČ, 2019. Mýty a fakty o vplyvoch zvyšovania minimálnej mzdy.

Bratislava: Občianske združenie Pracujúca chudoba.

http://www.pracujucachudoba.sk/storage/app/media/na_stiahnutie/Mýty-a-fakty-o-vplyvoch-zvyšovania-minimálnej-mzdy.pdf

KURUC, M. a J. KOŠČ, 2019. Koniec nízkym mzdám 2019.

Bratislava: Občianske združenie Pracujúca chudoba.

http://www.pracujucachudoba.sk/storage/app/media/na_stiahnutie/Koniec-nízkym-mzdám-2019.pdf

KOŠČ, Ján, 2018. Urobili sme všetko? Pomôže nám už len dovoz pracovnej sily zo zahraničia?

Bratislava: KOZ a OZ PCH.

http://www.pracujucachudoba.sk/storage/app/media/na_stiahnutie/Urobili-sme-vsetko.%20Pomôže-nám-už-len-dovoz-pracovnej-sily-zo-zahranicia.pdf

KOŠČ, Ján, 2018. Politika nízkych miezd na Slovensku v kontexte pracovnej migrácie.

Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Košice. Diplomová práca.

KURUC, M. a J. KOŠČ, 2018. Chcete voličov? Riešte mzdy. [online] Bratislava: Občianske združenie Pracujúca chudoba.

https://drive.google.com/open?id=18C53Dz3R3eLPoQu7x_q-wiYGNnYQ-jjN

KOŠČ, J., 2018. Budúcnosť pracovného trhu na Slovensku v kontexte demografických zmien a priemyslu 4. 0.

In: Daubner, Peter (ed.): Budúcnosť Európy: Cesta k post-kapitalizmu? Bratislava : Občianske združenie POLE, 2018, s. 56 – 65. ISBN 978-80-570-0356-4.

[https://files.noveslovo.sk/Peter%20Daubner%20\(ed.\)%20-%20Budúcnosť%20Európy.pdf](https://files.noveslovo.sk/Peter%20Daubner%20(ed.)%20-%20Budúcnosť%20Európy.pdf)

Komentáre v médiách:

<https://www.sme.sk/aut/3601/jan-kosc>

<https://dennikn.sk/autor/jan-kosc/>

<https://poleblog.sk/author/jankosc/>

Ďalšie publikácie:

<http://www.pracujucachudoba.sk/publikacie>

<http://www.koniecnizkymmzdám.sk/na-stiahnutie.html>

Občianske združenie Pracujúca chudoba vzniklo v lete 2016 a jeho snahou je akcelerovať zvyšovanie miezd na Slovensku a zlepšovanie pracovných podmienok. Okrem toho, že sa združeniu podarilo rozprúdiť celospoločenskú debatu o mzdách, podarilo sa mu presadiť aj zákonnú povinnosť pre firmy uverejňovať ponúkanú mzdu v pracovných inzerátoch, slobodu hovoriť o svojich pracovných a mzdových podmienkach a zrušenie poplatkov v pracovno-právnych sporoch pre zamestnancov. Činnosť združenia môžete sledovať na [facebookovej stránke Pracujúca chudoba](#) a na www.pracujucachudoba.sk.

Autor: **Ján Košč**

Recenzenti: Jan Drahokoupil PhD. (starší výskumník ETUI, Brusel)

Vydal: **OZ Pracujúca chudoba © 2020**

1. vydanie

Jazyková úprava: Martin Lukáč
Grafická úprava: Denisa Kurucová
Návrh obálky: Denisa Kurucová
Tlač: Exprestlac.sk, Bratislava
Náklad: 400 ks

Vydané s finančnou podporou ZO OZ KOVO Teplá Valcovňa U. S. Steel
Za obsah zodpovedá autor publikácie.

ISBN: 978-80-973614-0-2
EAN: 9788097361402

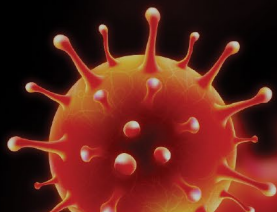
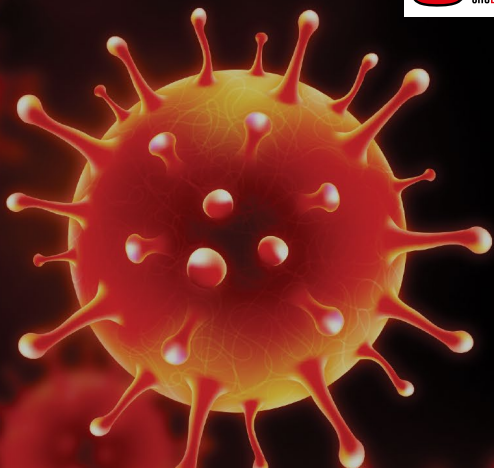

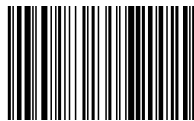
Mgr. Ján Košč je nezávislý sociálno-ekonomický analytik, odborár a občiansky aktivista, ktorý v súčasnosti pôsobí ako predseda základnej odborovej organizácie v U. S. Steel Košice a ako škooliteľ bezpečnosti práce.

Okrem práce v odborovej organizácii sa vo svojej vedecko-výskumnej činnosti špecializuje na komparatívne hodnotenie zamestnaneckého prostredia na Slovensku zo sociálneho, zdravotného a ekonomického pohľadu. Venuje sa aj problematike odborovej organizovanosti, pokrytia kolektívnymi zmluvami, zefektívňovania kolektívneho vyjednávania, politike nízkych miezd, minimálnej mzde, zvyšovaniu príjmovej a majetkovej nerovnosti, pracovnej migrácii a masmediálnej manipulácii.

Je spoluautorom publikácie a kampane „Koniec nízkym mzdám!“ a spoluzakladateľom OZ Pracujúca chudoba. Príležitostne publikuje komentáre v denníkoch SME, Denník N, Pravda, prispieva do kultúrno-spoločenského blogu POLE.

ISBN: 978-80-973614-0-2

9788097361402